

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Had- és Rendészettudományi Szekció

Budapest, 2025. április 22–24.

Nemzeti Köszolgálati Egyetem

Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar

**Kis- és nagytestű kutyák a rendőrség szolgálatában; avagy
szakmai szempontok kontra gazdasági optimalizáció és pénzügyi
hatékonyság**

Jelige:

Hűség a törvényért

Pályamunka lezárásának időpontja: 2024. november

2025.

Tartalomjegyzék

1. Hipotézis.....	4
2. Bevezetés.....	4
3. Munkakutyák történelmi szerepe.....	6
3.1. Munkakutyák az ókori Rómában.....	6
3.2. Munkakutyák az ókori Egyiptomban.....	7
3.3. Munkakutyák az ókori Görögországban.....	7
3.4. Munkakutyák az első világháború ideje alatt.....	8
3.5. Munkakutyák a második világháború ideje alatt.....	9
3.6. Rendőrakutyák történelme Magyarországon.....	10
4. A Rendőrség állományában lévő szolgálati kutyák az igénybevétel célja szerint.....	12
5. Alkalmazott kutyafajták a magyar rendőrség kötelékében.....	13
4.1. A német juhász.....	13
4.2. A malinois.....	14
4.3. A labrador retriever.....	14
4.4. A golden retriever.....	14
4.5. A rottweiler.....	15
4.6. A dobermann.....	15
4.7. Az óriás schnauzer.....	15
4.8. Az angol cocker spániel.....	16
4.9. Az angol springer spániel.....	16
4.10. A hannoveri véreb.....	16
4.11. A magyar vizsla.....	17
4.12. A német vizsla.....	17
4.13. Az airdale terrier.....	17
4.14. A welsh terrier.....	18
6. Kistestű kutyafajták a rendőrség szolgálatában.....	19

5.1. A yorkshire terrier.....	19
5.2. A jack russel.....	19
5.3. A beagle.....	20
5.4. A tacsó.....	20
5.5. A foxterrier.....	20
5.6. A jagd terrier.....	21
7. A kábítószer – és robbanóanyag – kereső kutya képzése.....	22
8. Saját kutatás.....	24
9. Sikertörténetek.....	27
10. Gazdasági optimalizáció és pénzügyi hatékonyság.....	29
10.1. Takarmányozás.....	29
10.2. Szállítás.....	35
10.3. Oltások, féreghajtások, kezelések.....	36
10.4. Felszerelés.....	37
10.5. Szolgálati kutyák állománymegtartó ereje.....	39
11. Interjúk.....	42
12. Konklúzió.....	44
13. Mellékletek.....	46
14. Irodalomjegyzék.....	52
15. Ábrajegyzék.....	54

1. HIPOTÉZIS

A TDK dolgozat megírására és a témával kapcsolatos kutatás megvalósítására az indított, hogy megvizsgáljam annak a szakmai körökben felvetődött gondolatnak a ténszerűségét: miszerint a kistestű szolgálati kutyák rendőrségi szolgálatban történő alkalmazása gazdasági és pénzügyi szempontokból hatékonyabb a nagytestű szolgálati kutyák alkalmazásához képest.

2. BEVEZETÉS

2019. évben szereltem fel a rendőrséghez járőrként. Gyerekkori álmom volt, hogy kutyás rendőr lehessen, akárcsak édesapám. Legidősebb gyermekként mindenhová vitt magával, ez azt eredményezte, hogy úgy tanultam meg a „kutyázást”, hogy közben nem is tudtam róla. Kutyás pályafutásom már a rendőrség előtt kezdetét vette. Édesapám a rendőrség mellett kutyaiskolát üzemeltett, ahol előszeretettel segédkeztem a problémás, viselkedészavaros kutyák körül. 2007-ben, tizenkét évesen megkaptam életem első munkakutyáját, egy 2,5 kilogrammos yorkshire terrier formájában. Tizennégy évesen csatlakoztam a polgárőrséghez, ifjú járőrként, mivel ez a tevékenység állt akkor legközelebb a rendőrséghez, így szabadidőmben is azzal tudtam foglalkozni, ami igazán érdekelt. Az akkor három éves yorkie kutyámat, édesapám segítségével felkészítettem a kereső munka alapjaira, majd a polgárőrség keretein belül bemutatókat tartottam vele, illetve gyermektáborokban tartottunk előadásokat a felelős állattartásról. 2017-ben az országban elsők között tettem sikeres vizsgát „Negro” hívónevű szolgálati kutyámmal a polgárőrségen belül, mindeközben számos viselkedészavaros kutyának és gazdájának segítettam a hétköznapiakban. 2021-ben sikeres járőr I. vizsgát tettem „Odin” hívónevű szolgálati kutyámmal. Még ugyanebben az évben sikeres vizsgát zártunk „Daya” hívónevű robbanóanyag-kereső szolgálati kutyámmal. Az eltelt évek alatt „Odinnal” számos sikeres illegális migráns-elfogásban vettünk részt, „Dayával” pedig biztosítottuk a városban megrendezésre kerülő sportesemények zavartalan lebonyolítását. Céloom, hogy a már meglévő tudásom gyarapítsam, illetve, hogy új szemszöget nyissak a rendőrség számára a kutyás szolgálatokon belül.

Figyelembe véve, hogy a szolgálati kutyák alkalmazásának milyen szakmai és gazdasági szempontjai vannak, dolgozatomban vizsgálni kívánom, hogy a kistestű kutyafajták is

eredményesen és hatékonyan részt tudnak vállalni a rendőri munkában, kiváltképp a kábítószer- és robbanóanyag keresés területén. Azt vizsgálom, hogy a kistestű kutyaajták méretükből adódóan könnyebben hozzáférnek bizonyos területekhez a kereső munka során. Ezen kívül a dolgozatomban feltételezem, hogy a rendőrség számára a kistestű kutyák alkalmazása gazdasági szempontból is előnyös lehet, különös tekintettel a rugalmasabb felhasználásukra különböző munkakörnyezetben, illetve takarmányozás, állatorvosi ellátás, továbbá szállítás szempontjából. Dolgozatomban érintőleges, rövid kitekintést teszek a munkakutyák történelmi szerepére, megemlítem az alkalmazott kutyaajtákat a rendőrségen belül, illetve hat kistestű fajtát javaslok kábítószer-illetve robbanóanyag-kereső munkára. Kitérek ennek a két kereső munkának a képzési folyamatára, mivel saját kutatásom alapjául szolgál ez a képzési metodika. Saját, csivava fajtájú kutyámmal végzett kísérletem is bemutatom, illetve a világ több pontjáról hozok sikertörténeteket kistestű rendőrkutya alkalmazással kapcsolatban. Ezt követően kitérek a kis-és nagytestű kutyák takarmányozási, szállítási, orvosi költségeire, illetve állománymegtartó erejére. Kutatásom során olyan adatgyűjtési módszereket alkalmaztam, mint dokumentumelemzés, interjúkészítés a Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály kutyakiképzőivel, illetve saját kísérletet is végeztem. Az adatok feldolgozása során több dokumentumot, szakmai művet, illetve statisztikai adatot elemeztem.

3. MUNKAKUTYÁK TÖRTÉNELMI SZEREPE

A kutyák alkalmazásának rendeltetése a rendőrségen belül kifejezetten szerteágazó és összetett. Dolgozatomban ezen részében egy rövid betekintést kívánok adni a kutyák, ezen felül a rendőr-kutyák történelmi hátterébe.

Az évezredek óta fennálló ember és kutya közötti kapcsolat során a kutyák tökéletesen idomultak az emberi társadalomhoz, különféle szerepekben támogatva az embereket. Hosszú múltra vezethető vissza a kutyák jelenléte a rendőrség kötelékén belül is, különféle rendfenntartó szervezetek a mai napig széleskörűen alkalmazzák őket különböző feladatokra. Az első feljegyzések a kutyák rendőrségen belüli, illetve harctéren való alkalmazásáról az ókori civilizációkig vezethetők vissza. A rómaiak, egyiptomiak, és a görögök is alkalmaztak kutyákat a vagyonvédelem, a városőrség terén, vadászatokon, a harctéren, továbbá felismerték a kutyák terápiás képességét is.

3.1. Munkakutyák az ókori Rómában

I.e. 55-ben Julius Ceasar leveleiben emlékezik meg a kelták által alkalmazott brit kutyákról. I.e. előtt 231-ből fennmaradt krónika szerint a Marco Pomponio Matho által vezetett római csapatok tömegesen alkalmaztak kutyákat Szardínia elfoglalása során. Az itt szolgálatot teljesítő ebek feladata a már menekülő, rossz, vagy hiányos felszereléssel rendelkező, páncél nélkül harcoló őslakosok levadászása volt. Ezen felül a római források kiemelik azt, hogy az éjszakára épített táborok védelmében kiemelt fontosságú feladatokat láttak el ezek a kutyák. A táborok építése során kutyával járőröztek a környéken, ezzel biztosítva azt, hogy időben jelezhessék az esetleges támadást. Ezek mellett üzeneteket is továbbítottak az akkori kutyákkal, valamint az ellenséges tábor megzavarására és pánikkeltésre is használták őket. Néhány feljegyzés szerint ezt úgy érték el, hogy olajtartályokat erősítettek a kutyák hátára, amiket meggyújtottak és úgy küldték őket az ellenséghez. A fennmaradt források szerint ezeket az ebeket tűzhordónak nevezték.¹

¹ Reiter L. (2012. február) *A fajtatenyésztés története: Munkakutyák*, A Kutya magazin

3.2. Munkakutyák az ókori Egyiptomban

Az ókori Egyiptomról feltehetően mindenkinek a macskákkal való különleges kapcsolat jut eszébe, viszont a kutyák jelenléte egyaránt közismert volt. Kiemelkedő szerepet töltöttek be a temetkezési szertartásokon és a mitológiában is. Anubiszt, a holtak istenét kutyaként ábrázolták, aki az elhunytakat a túlvilágra kísérte, és ott „mérte a szíveket”. Ugyanis a mitológia szerint a kutyaszerű isten döntötte el az elhunyt szíve alapján, hogy igaz ember volt-e. Margaret Bunson egyiptológus szerint az egyiptomiak már rendkívül korán felismerték a kutyák különleges képességeit. Alkalmazták őket vadászatokon, illetve kísérőkutyaként is. Rengeteg művészeti alkotás támasztja alá, hogy a kutyák milyen fontos szerepet játszottak az ókori Egyiptomban. Remekül asszimilálódtak a társadalomba, ezt pedig nagyon komolyan vették. Ha bárki megölt egy kutyát, az bűncselekménynek számított. Habár a fennmaradt bizonyítékok még így is hiányosak, a kutyák feltehetően igazán szoros kapcsolatban álltak az ókori egyiptomiakkal és a mindennapi életükben számtalan módon alkalmazásra kerültek.²

3.3. Munkakutyák az ókori Görögországban

A görögöknél a lojális és hű családi kutyát már Homérosz Odüsszeiájában is ábrázolta. A műben szereplő kutyát Argosznak nevezte, aki húsz évig várta hűségesen gazdája hazatértét. Javarészt vadászkopókat (Argosz is ilyen fajta volt) ábrázoltak az ókori Görögországban, azonban a görögök hasonlóképpen szimpatizáltak a kistestű fajtákkal is. Ezek közül a legkedveltebb a máltai kutya volt, amelynek leszármazottja a ma is ismert máltai selyemkutya. Ezeket az apró termetű kutyákat kifejezetten társállatként tartották. Különböző források és ábrázolások szerint ezeket az „ölebeket” a férfiak a gümnaszionba (az atléták edzőtermébe), illetve hosszabb hajóutakra is magukkal vitték. Caius Plinius Secundus Maior írt arról, hogy a máltai kutyákat fájdalomcsillapításra is szokás volt használni. A szenvedő alany hasára kellett tenni őket, a máltai pedig mérsékelte a kínokat. Athéni Xenophón görög filozófus és katonai vezető írt Kynegetikos címmel a kutyákkal történő vadászatról. Leírja a tökéletes vadászkutya jellemzőit, a testfelépítésen át egészen a kíváncsi tulajdonságokig. Kitér továbbá a kutyatartáshoz szükséges és megfelelő eszközökre is, mint például a póráz vagy a nyakörv megfelelő kialakítására. A vadászaton kívül az ókori görög munkakutyák más területen is alkalmazásra kerültek. Feladatuk leginkább az őrzés volt. Ez kiterjedt a

² Joshua J. M. (2017) *Dogs in Ancient Egypt* <https://www.worldhistory.org/article/1031/dogs-in-ancient-egypt/> (letöltés ideje: 2023.12.11.)

haszonállatok, területek, otthonok őrzésére, ezeken felül még katonai munkakörben is remekül megállták a helyüket. Aeneas Tacticus I.e. 4. században írt a nagytestű munkakutyák előnyeiről és felhasználásukról az ostromokkal szembeni védekezés során. Írásában megemlíti, hogy a kutyákat a városfalon kívül kell megkötni, hogy ugatásukkal figyelmeztessék az őröket.³

3.4. Munkakutyák az első világháború ideje alatt

Az első világháború során csak a britek körülbelül 20.000 kutyát alkalmaztak a nyugati fronton. Feladatuk rendkívül szerteágazó volt, felszerelést szállítottak, postaszolgálati feladatokat folytattak, sérült katonákat kutattak fel a fronton, őrzáratoztak, vagy éppen patkányra vadásztak. Voltak olyan ebek, amelyek a lövészárkokon láttak el szolgálatot és alig hallhatóan, morgással tudatták vezetőikkel, ha az ellenség közel került a drótakadályhoz.⁴

Egy keverék kutya, Stubby, kóborként élte az életét, egészen 1917-ig, amikor betévedt az amerikai hadsereg kiképzőközpontjába. Egy katona olyannyira megszerette, hogy magával vitte a Franciaországba tartó csapatszállító hajóra. A kutyát állítólag még tisztelegni is megtanították, amivel annyira belemélykedett a katonai vezetők szívébe, hogy az amerikai hadsereg első tiszteletbeli kabalájává avatták, még saját gázálcot is kapott.⁵

1890-ben megalapították az Orvosi Kutyák Német Egyesületét, Jean Bungartz ötlete alapján. 1908-ra már számos európai országban kezdetét vették olyan projektek, amelyek célja az úgynevezett „kegyelemkutyák”, vagy „irgalmas kutyák” képzése volt. 1910-ben megalakult az első ilyen brit kiképzőiskola. Ennek köszönhetően az első világháborúban jóformán minden európai katonaság hasznát vehette ezeknek a kutyáknak. A kegyelemkutyák feladata az volt, hogy a fronton megsérült katonákat felkutassák és az orvosi csapatot visszavezessék a sérülthöz. Azokat a katonákat, akik tudtak mozogni, visszakísérték a baráti vonalakhoz. A haldoklóknak pedig némi biztonságot és társaságot nyújtottak. Erre a feladatra leginkább boxereket alkalmaztak, mivel rendkívül hűséges és könnyen tanítható fajta. Egyes források szerint, ha egy kutya sebesülten bukkant, akkor a bázisra egy sapkával, kesztyűvel, vagy egyéb ruhadarabbal a szájában tért vissza, ezzel jelezve, hogy sebesült katonát talált.⁶

³ Barát, segítőtárs, élelem: Kutyák az ókori Görögországban (2023.január) Múlt-kor történelmi magazin

⁴ Bethaney P., 2022.január 26., *We are the mighty* <https://www.military.com/history/2022/01/26/during-wwii-family-dogs-went-serve-war.html> (letöltés ideje:2023.12.11.)

⁵ *Who was sergeant Stubby?* (2021.október 29) BBC, <https://www.military.com/history/2022/01/26/during-wwii-family-dogs-went-serve-war.html> (letöltés ideje: 2023.12.11.)

⁶ *Kutyák az első világháborúban* (2015. május) Múlt-kor történelmi magazin

3.5. Munkakutyák a második világháború ideje alatt

A második világháború ideje alatt a kutyák szerepe nem sokban változott az első világháborús feladataikhoz képest. Ugyanúgy jelen voltak a fronton, felszerelést szállítottak, postaszolgálati feladatokat láttak el, sérült katonákat kutattak fel, őrzáratoztak, lövészárkokon őrködtek, patkányra vadásztak, sebesülteket szállítottak. Ezeken felül új teendőik is akadtak. Az 1940-es londoni bombázások következtében egy Rip nevű keverék kutya gazdáját elvesztette, egy katona vette a szárnyai alá. Rip nem részesült kiképzésben, azonban ösztönösen kutatta a civileket a romok alatt. Egy év alatt több mint száz ember életét mentette meg. Sokan úgy tartják, hogy Rip sikertörténete adta az ötletet, hogy mentő – és keresőkutyákat képezzenek a második világháború során. Ezekben az években számtalan országban képeztek ki ejtőernyős kutyákat. A legtöbbször szánhúzásra alkalmas kutyákat alkalmaztak, akiket szánal együtt „dobtak le” a gépekről, hogy a körülményesen megközelíthető területekről kimenekítsék a sérült katonákat.⁷ A legismertebb yorkshire terrier a második világháború során egy Smoky nevű 1,8 kilógrammos kutya volt. A yorkie két évet szolgált, ez alatt az idő alatt 150 légitámadást élt át, 12 repülő hadműveletben vett részt, és egy alkalommal, ejtőernyővel „ugrott” ki repülőből. De a feledhetetlen hőstette az volt, mikor egy 20 centiméter átmérőjű, 21 méter hosszú csövön egy távírószerkezetet húzott át. Ezzel a tetteivel 250 katona életveszélyes, több napnyi munkáját végezte el. A hős Smoky tiszteletére életnagyságú szobrot is állítottak Ohio-ban, illetve történetéről könyv és film is készült.⁸ Azonban nem csak kutyás sikertörténetekkel találkozhatunk a második világháború történelme során. A Vörös Hadsereg a német tankok ellen tankelhárító kutyák képzésébe fogott. A program azonban nem bizonyult sikeresnek, viszont annál brutálisabbnak mutatkozott. Az alkalmazott kutyák számára speciális „aknamellényt” fejlesztettek ki. A mellény első prototípusa levehető volt. Az volt az elhatározás, hogy a kutya a tank alá szalad, ott ráharap egy kioldó szerkezetre, ezáltal a mellény a rajta lévő robbanóanyaggal leesik a kutyáról a tank alatt, ezt követően az eb visszatér a kiképzőhöz. Ezt a metodikát fél éven át gyakorolták a kutyák egy csoportjával, de a jelentések szerint egyik sem tudta maradéktalanul elvégezni a feladatot. Ezt követően módosítottak a képzésen, így a kutyáknak csak át kellett szaladniuk a tank alatt. A visszaút már nem képezte a feladat részét, mivel az új robbanószerkezetnek köszönhetően az ellenséges tank alá érve a szerkezet azonnal felrobbant. Gazdasági szempontból a kutyákat mozdulatlan tankokra képezték, így amikor a kutyáknak élesben kellett bizonyítaniuk,

⁷ Clare F. (2022. augusztus 15.) *Rip the Terrier-Mix Rescued Over 100 People During The Blitz*, War History Online, <https://www.warhistoryonline.com/world-war-ii/rip-wwii-the-blitz.html>

⁸ William A. W. (2017.) *Yorkie Doodle Dandy: A Memoir*, Smoky War Dog, LLC, Kindle edition

leblokkoltak. Nem mertek átszaladni a mozgó tankok alatt, illetve voltak olyan egyedek, amelyek már a lövések zajától is megriadtak. Ennek következtében próbáltak menedéket keresni, amely számukra a kiképzőik mellett volt, és visszarohantak a lövészárkokhoz, a mellényükön lévő éles robbanóanyaggal. Ennek eredményeképpen sok kutyát kénytelenek voltak lelőni, mielőtt még visszatértek volna kiképzőikhez. A képzési metodika tényleges vesztét az okozta, amikor a kutyákat olyan terepen akarták alkalmazni, ahol szovjet és német tankok is jelen voltak. Mivel az ebeket szovjet harckocsikkal képezték, ezért a kutyák az ismerős tankokhoz szaladtak és azokat robbantották fel.⁹

3.6. Rendőr-kutyák történelme Magyarországon

1914. évben Peterdy Kálmán esztergomi rendőrkapitány meglévő kutyatelepét kutyakiképző központtá akarta fejleszteni. A tervek szerint az iskolában egyszerre 50 fő kutyavezetőt képeztek, akik mellé rendőr-kutyákat is osztottak. A háború miatt ezek a törekvések a magyar rendőr-kutya-képzés fejlesztésére negatív hatással voltak, így civilek kezében összpontosult a szolgálati kutyák képzése.

1920-ban megszületett az elhatározás, hogy saját központi kutyatenyésztő telepet hoznak létre a Rendőrségen belül, a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének (továbbiakban: MEOE) közreműködésével. Céljaik között szerepelt továbbá a magyar kutyafajták megmentése is, ugyanis a német juhászkutya háttérbe szorította őket. A központi telep a kezdetekben 20 kennellel alakult meg, az Ecseri út sarkán, ez mellett rendelkezett konyhával a kutyák számára, illetve kutyafürdővel, ahová a melegvizet is bevezették. A rendőr-kutya telep Peterdy Kálmán vezetésével alakult meg, őt követte 1922-től Solty Béla. A telep parancsnoka Waczula Rezső volt, aki részt vett a kutyák képzésében és vezetőik oktatásában. Waczula halála után Gobudy Sándor lépett a telep élére. 1924-re így már 69 kutyának biztosított férőhelyet a központ, illetve 76 kiképzőnek és berendelt rendőrnek kínált szállást. Az akkori tervek alapján minden kapitányságra legalább öt kutyát kívántak vezényelni. 1924-ben azonban sajnálatos módon, a költséghatékonyság növelésének érdekében a telepet felszámolták, az ott lévő kutyákat pedig vidéki rendőrkapitányságokra szállították át.

A meghozott határozat ellenére a médiát továbbra is foglalkoztatta a rendőr-kutyák sorsa. Hangoztatták, hogy a csendőrség rendelkezik kutyakiképző központtal, viszont a fővárosi

⁹ Blythe H. (2001.) *Dogs at war : true stories of canine courage under fire*, Andre Deutsch, London

rendőrség nem. Az újságírok továbbá felhívták arra is a figyelmet, hogy a rendőrkutyákra ugyan akkora szükség van, mint a rendőrökre.

1926-ban kísérleti jelleggel a Kispesti Rendőrkapitányságon egy kutyatelepet hoztak létre. A megalakuláskor a kapitányság kapott három németjuhászt ajándékba. Azonban a kezdeti nehézségek mellett a telepen felütötte a fejét a veszethez, így a kutyákat kénytelenek voltak elaltatni. Ezt a hatalmas veszteséget az Országos Magyar Rendőrkutya Egyesület (Továbbiakban: OMRE) igyekezett kompenzálni, kilenc ajándék kutya formájában. Az ebek között voltak pulik, német juhászkutyák és dobermannok is. Az OMRE tagjai ezenfelül segítséget nyújtottak a képzésben és a versenyekre való felkészülésben is. 1927. évben három kutyának fizették az élelmezését, 1933-ra ez a szám tízre nőtt. 1934. évre már 25 képzett kutya látott el szolgálatot a Kispesti Rendőrkapitányságon. Annak ellenére, hogy Magyarországon kevés rendőrkutya „dolgozott” a Rendőrség kötelékén belül, kiváló munkát végeztek a közterületi szolgálat során, és lenyűgöző eredményeket értek el versenyeken is.¹⁰

Az OMRE szervezte versenyen és kiállításon minősítették a rendőrkutyákat. A versenyen nem csupán német juhászkutyák értek el kiváló minősítést, hanem többek között Kispesti Őrszem Ara avatási nevű szuka airdale terrier, Kóbi Bikfic avatási nevű puli, és Dongó Szentendre avatási nevű kan airdale terrier. Kóbi Bikfic a hazai bajnokságon való elsőpró győzelme után 1934-ben részt vett az osztrák bajnokságon, ahol 18 kutyával mérettette meg magát, és arany éremmel távozott. Ara ugyanezen a versenyen nyolcadik helyezést ért el.¹¹

¹⁰ *A magyar detektív* (1934.) 9. évfolyam, 9. szám, 5.p.

¹¹ *Az újság* (1934. június) 10. évfolyam, 135. szám, 14.p.

4. A RENDŐRSÉG ÁLLOMÁNYÁBAN LÉVŐ SZOLGÁLATI KUTYÁK AZ IGÉNYBEVÉTEL CÉLJA SZERINT

A Rendőrség állományában lévő szolgálati kutya az igénybevétel célja szerint lehet

- a) járőrkutya (a továbbiakban: járőrkutya I.);
- b) tömegkezelési feladatokra felkészített járőrkutya (a továbbiakban: járőrkutya II.);
- c) alap nyomkövető képzettséggel rendelkező járőrkutya (a továbbiakban: általános rendőrkutya);
- d) nyomkövető kutya;
- e) szagazonosító kutya;
- f) kábítószer-kereső kutya;
- g) robbanóanyag-kereső kutya;
- h) holttest és holttest-rész kereső kutya;
- i) közrendvédelmi speciális (támogató) kutya;
- j) őrkutya;
- k) személykereső kutya;
- l) égésgyorsító anyag-kereső kutya;
- m) utánpótlás célú (képzetlen vagy növendék-) kutya;
- n) oktatási célú kutya;
- o) tenyészkutya;
- p) speciális bűnügyi kereső kutya;
- q) bűnmegelőzési célra, valamint a közönségkapcsolatok erősítése érdekében igénybe vehető kutya.¹²

Dolgozatomban a kábítószer-és a robbanóanyag-kereső kutyákkal kívánok foglalkozni, mivel feltételezem, hogy ezen a két szakterületen lehetne eredményesen alkalmazni a kistestű fajtákat.

¹² 36/2020. (XII.23.) ORFK utasítás *A Rendőrség kutyás szolgálati szabályzatáról* II. fejezet 3. bekezdés

5. ALKALMAZOTT KUTYAJAJTÁK A MAGYAR RENDŐRSÉG KÖTELEKÉBEN

Napjainkban a bűnüldözés elleni harcban fontos szerepet játszanak a szolgálati kutyák, és alkalmazásuk. A magyar rendőrség kötelékében a legjellemzőbb a német juhászkutya, a malinois, illetve ezek keverékeinek alkalmazása különböző szolgálati célokra. Ezeken a fajtákon kívül a gyakorlati alkalmazás során még bevált fajták a labrador retriever, a golden retriever, a rottweiler, a dobermann, az óriás schnauzer, a hannoveri véreb, az angol cocker spániel, az angol springer spániel, a magyar vizsla, a német vizsla, az airdale terrier, illetve a welsh terrier. A felsoroltakon kívül természetesen előfordulhat, hogy más fajta kutyák is alkalmasnak bizonyulnak szolgálati célra. A legfontosabb, hogy szem előtt tartsuk, hogy az adott munkaterületre megfelelő kutyafajtát válasszunk. Így például egy angol cocker spániel, amely megfelelő lehet kábítószer-keresésre, testméretéből és természetéből adódóan nem felel meg járőr-kutyaként. Továbbá az is fontos szempont, hogy az egyedeket megfelelő létszámban lehessen beszerezni, biztosítva ezzel a megfelelő utánpótlást.

Az alábbiakban röviden be kívánom mutatni az alkalmazott kutyafajtákat, kitérve a munkaterületre, amelyre alkalmasak lehetnek, továbbá meg kívánom említeni a fajták testmagasságát, testtömegét.

4.1. A német juhászkutyát sokoldalúsága révén szinte a világ minden rendőrsége alkalmazza. Magyarországon is a legsokféleképpen alkalmazott kutyafajta. A német juhász rendkívül intelligens, munkakedvelő. Gyorsan tanul, ezáltal a képzése könnyű, továbbá rendkívül könnyen alkalmazkodik. Állóképessége kiemelkedő, szinte bármilyen feladatra alkalmasak. Nem érzékeny, stabil, kiegyensúlyozott, erős idegrendszerrel rendelkezik, ami garantálja, hogy a stresszes helyzetekben is jól tudnak működni. A fajta egyik előnye, hogy aránylag jól tűri a gazdaváltást, valamint remekül „kommunikál” az emberrel.¹³

A FEDERATION CYNOLOGIQUE INTERNATIONALE (továbbiakban: FCI) standard szerint a kanok kívánatos marmagassága 60-65 cm, testtömegük 30-40 kg között mozog, míg a szukák marmagassága 55-60 cm, testtömegük 22-32 kg.¹⁴

¹³ Dr. Janza F. et al. (2000.) *A kutyakiképzés alapjai*, ORFK Kutyavezető-képző iskola, 71-72.p.

¹⁴ Eva-M.K. (2004) *Elektra Kutyakalauz 388, az FCI által elismert, és 100 egyéb kutyafajtához*, Elektra kiadóház, 216.p.

4.2. A malinois remek családi kutya, szorgalmas, intelligens, éber, remekül képezhető. Rengeteg mozgást és fizikai- illetve mentális terhelést igényel, azonban, ha ezek biztosítottak számára, akkor kiváló munkakutya válhat belőle. Kitűnő teljesítményt nyújtanak szinte minden területen, az agility sportoktól kezdve az őrző-védő munkáig. Ezek a tulajdonságok tették lehetővé, hogy a világ több részén is egyre kedveltebb a rendőrség berkein belül, így hazánkban is.¹⁵

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága átlagosan 62 cm, testtömegük 25-30 kg, míg a szukák marmagassága átlagosan 58 cm, testtömegük 20-25 kg.¹⁶

4.3. A labrador retriever igazán figyelemre méltó kutya fajta sokoldalúságának köszönhetően. Kiváló apportozó vadászkutya, robbanóanyagkereső a világ különböző országaiban, megbízható vakvezető, lavinakutya, mentőkutya és családi kedvenc. Kiegyensúlyozott idegrendszerrel rendelkezik, sohasem agresszív, viszont minden helyzetben éber. Önálló, munkában és feladatok közben kezdeményező, élénk, figyelmes, nem kapkodó természetű, türelmes. Eme tulajdonságai révén kiválóan alkalmazható kábítószer-, holttest- és robbanóanyag keresésre is.¹⁷

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága 56-57 cm, míg a szukáké 54-56 cm között mozog. Testtömeg nincs meghatározva az FCI szerint, átlagosan 27-32 kg között mozoghat.¹⁸

4.4. A golden retriever módfelett megbízható apportírozó munkakutyaként vált ismertté, napjainkban azonban elsősorban családi kedvencként tartják. Roppant nyugodt, kiegyensúlyozott idegrendszerű, rendkívül figyelmes, tanulékony, intelligens fajta. A családi életen túl és a vadászaton kívül sokrétűen alkalmazható, például vakvezető kutyaként, de jeleskedik az agilityben is.¹⁹

Kiemelendő, hogy egy Trepp nevű golden retrievert tartanak a guinness rekordok szerint a világ legsikeresebb kábítószer-kereső szolgálati kutyájának. Trepp több mint 100 elfogásban vett részt és több mint 63 millió dollárnyi narkotikumot talált meg szolgálati évei alatt. A fent említett kutya egy rendőrákadémiai bemutató során az elrejtett 10 tasak kábítószerből 11 tasakot talált meg. A plusz egy tasak egy nézőtől került elő.²⁰

¹⁵ Dr. Janza, 74-75.p.

¹⁶ Eva-M.K., 212.p.

¹⁷ Dr. Janza, 72-73.p.

¹⁸ Eva-M.K., 203.p.

¹⁹ Dr. Janza, 73-74.p.

²⁰ *Most successful police dog*, Guinness World Records

<https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/70521-most-successful-police-dog> (letöltés ideje:

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága átlagosan 56-61 cm, míg a szukáké 51-56 cm. Testtömeg nincs meghatározva, átlagosan 25-31,5 kg között mozoghat.²¹

4.5. A rottweiler élénk, temperamentumos, akaratos, kemény, félelmet nem ismerő, erős, ugyanakkor szilárd idegrendszerű. Az idegenekkel szemben felettébb bizalmatlan, ezzel ellentétben gazdjához ragaszkodó, szorgalmas. Ezeknek a tulajdonságoknak köszönhetően a rottweiler megérdemelten tartozik az elismert, sokoldalúan alkalmazható munkakutyák közé. A fajta roppant következetes nevelést és kielégítő mennyiségű feladatot igényel ahhoz, hogy egy mindig megbízható társat tudjunk magunk mellett.

A fajta túltenyésztése következtében a rottweiler orrnyerge mára annyira rövid, hogy egyes egyedeknél légzési nehézségek alakulhatnak ki. Nyáron, hőségben különösen figyelni kell, mivel könnyebben alakul ki hőguta.²²

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága 65-66 cm, testtömegük 50 kg, míg a szukák marmagassága 60-61 cm, testtömegük 42 kg.

4.6. A dobermann következetes gazda kezében könnyen irányítható, gyorsan tanul, figyelmes. A gazdaváltást nehezen tűri, úgynevezett egygazdás kutya. Egyetlen emberhez ragaszkodik, a gazdjához, ám érte bármire hajlandó. Idegenekkel szemben bizalmatlan, tartózkodó. Gondozása nem igényel különösebb erőfeszítést, viszont mozgásigénye nagy, sok elfoglaltságot igényel. Az igénytelen, rövid, sima szőr hátránya, hogy nehezen viseli az extrém hideget. Kiváló őrkutya, őrző-védő feladatokban remekül teljesít.²³

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága 68-72 cm, testtömegük 40-45 kg, míg a szukák marmagassága 63-68 cm, testtömegük 32-35 kg.²⁴

4.7. Az óriás schnauzert az idősebb generációnak talán be sem kell mutatni, hiszen a híres Pityke őrmester szolgálati kutyája, Marcipán is egy óriás schnauzer volt. Nem hiába „reklámozták” a magyar rendőrséget ezzel a fajtával. A világon már 1925-ben hivatalosan elismert szolgálati kutya volt. Robosztus termetű, rendkívül bátor, intelligens, könnyen tanul. Talán egyetlen hátránya a szőrzete, amely rendszeres ápolást, trimmelést igényel. Tiszteletet parancsoló megjelenés, gyorsaság, hűség jellemzi. Szaglása kitűnő, nyomkövetésre rendkívül könnyen tanítható, azonban nálunk ezen a szakterületen nem alkalmazzák, amire nincs

2023.11.25.)

²¹ Eva-M.K., 204.p.

²² Dr. Janza, 78-79.p.

²³ Dr. Janza, 77-78.p.

²⁴ Eva-M.K., 291.p.

megfelelő magyarázat. Igazán ellenálló a betegségekkel szemben, kiváló testőr, járőrkutya, sportkutya. Idegenekkel szemben tartózkodó.²⁵

Az FCI standard szerint a kívánatos marmagasság 60-70 cm, a testtömeg 35-47 kg között mozoghat.²⁶

4.8. Az angol cocker spániel a legnépszerűbb a spánielök közül. Birtokolja a munkához szükséges fizikai követelményeket, módfelett kemény, kötelességtudó, bátor. Elképesztő a szolgálatkészsége, temperamentumos, élénk. Kiváló apportkészséggel, remek szaglással rendelkezik, intelligens, könnyen tanul. Ezáltal kiválóan alkalmazható kábítószer keresésre. Gazdájához nagyon ragaszkodik, viszont kissé makacs fajta. Következetes vezető kezében ez a tulajdonsága kordában tartható.²⁷

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága 39-41 cm, míg a szukáké 38-39 cm, a testtömeg mindkét esetben 13-14,5 kg.²⁸

4.9. Az angol springer spániel a spánielök között az egyik legősibb fajta. Természete sokban hasonlít az angol cocker spánielére. Kiváló vadászkutya, amelyet rengeteg országban alkalmaznak még ma is erre a munkára, azonban optimális természete miatt családi kedvencként is megállja a helyét. Éber, bolondos, eleven kutya, mindenkivel barátságos. Szerfelett fürgé és intelligens, mindemelett imád „dolgozni”. Páratlan szaglása és kiváló apportkészsége miatt remekül alkalmazható kábítószer- illetve robbanóanyag keresésre.²⁹

Az FCI standard szerint kívánatos marmagasság átlagosan 51 cm, testtömeg nincs meghatározva, átlagosan 20-24 kg között mozoghat.³⁰

4.10. A hannoveri véreb tökéletes vadászkutya, sebzett vadak felkutatására használják kiváló szaglása miatt. Hosszabb időkimaradás után is nehézség nélkül „felveszi” a nyomot. Könnyen képezhető, intelligens, kiegyensúlyozott idegrendszerrel rendelkezik. Ezeknek fényében emberi szagnyom követésére is kiképezhető. Könnyedén alkalmazható szagazonosításra, nyomkövetésre. Nem viseli jól az erőszakot és a durva bánásmódot.³¹

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága 50-55 cm, testtömegük 30-40 kg, míg a szukák marmagassága 48-53 cm, testtömegük 25-35 kg.³²

²⁵ Dr. Janza, 79-80.p.

²⁶ Eva-M.K., 276.p.

²⁷ Dr. Janza, 80-81.p.

²⁸ Eva-M.K., 100.p.

²⁹ Dr. Janza, 81.p.

³⁰ Eva-M.K., 127.p.

³¹ Dr Janza, 76-77.p.

³² Eva-M. K., 166. p.

4.11. A magyar vizsla legendásan intelligens, gyorsan és könnyen tanul, hűséges, családcentrikus kutya. „Úgy tartják, hogy ha az összes többi vadászkutya valamilyen oknál fogva kipusztulna, a vizsla képes lenne helyettesíteni valamennyit.”³³ A durva és erőszakos bánásmódot nem tudja kezelni, ezért képzése során óvatosan kell vele bánni, mert máskülönben összeroppanhat. Munkája során magasfokú fegyelmezettséget képes tanúsítani. Ha úgy hozza a szükség, akkor gyors munkát végez. Rövid szőre ellenére jól tűri a hideget, viszont az extrém telet már nem bírja. Tulajdonságainak köszönhetően kiváló kábítószer-keresésre.³⁴

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága 58-64 cm, míg a szukáké 54-60 cm. Testtömeg nincs meghatározva, átlagosan 20-28 kg között mozoghat.³⁵

4.12. A német vizsla hasonló tulajdonságokkal rendelkezik, mint a magyar vizsla. Jó idegrendszerű, bátor, kemény kutya. Apportkészsége kiemelkedő, egészen addig nem adja fel a keresést, amíg nem jut eredményre. Gyorsan és könnyen tanul, köszönhetően a fáradhatatlan munkakedvének. Remekül tűri a szélsőséges időjárási viszonyokat is. Kiválóan teljesít kábítószer-keresés terén.³⁶

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága 62-66 cm, míg a szukáké 58-63 cm. Testtömeg nincs meghatározva, átlagosan 25-32 kg között mozoghat.³⁷

4.13. Az airdale terrier tanulékony, rendkívül könnyen képezhető kutya. Ragaszkodó és hűséges, különösen igényli a törődést. Temperamentumában, habitusában, kvalitásában is igazi terrier. Bátor és merész, de sosem agresszív. Kiemelkedő szaglása miatt nyomkövetésre kifejezetten alkalmas.³⁸

Az FCI standard szerint a kanok kívánatos marmagassága 58-61 cm, míg a szukáké 56-59 cm. Testtömeg nincs meghatározva, átlagosan 22-23 kg között mozoghat.³⁹

4.14. A welsh terrier az airdale terrier kicsinyített mása. Bátor, intelligens, könnyen tanul, fegyelmezett. Eredetileg rókavadászatokon alkalmazzák, kiváló munkakutya. Kábítószer-keresésben remekül megállja a helyét.⁴⁰

³³ Dr. Janza et al, (2000.) A kutyakiképzés alapjai, ORFK Kutyavezető-képző iskola, 82.p.

³⁴ Dr. Janza, 82.p.

³⁵ Eva-M.K., 229.p.

³⁶ Dr. Janza, 83.p.

³⁷ Eva-M.K., 246.p.

³⁸ Dr. Szilágyi Z., et al. (1999) *A kábítószer-kereső kutya*, ORFK Kutyavezető-képző iskola, 38-39.p.

³⁹ Eva-M.K., 208.p.

⁴⁰ Dr. Szilágyi, 39.p.

Az FCI standard szerint a kívánt marmagasság nem haladhatja meg a 39 cm-t sem a kanoknál, sem a szukáknál, míg a testtömegük 9-9,5 kg között mozog mindkét esetben.⁴¹

A fent meghatározott fajtaleírások azt mutatják, hogy ezek a munkakutyák kiválóan alkalmazhatóak lennének különféle szolgálati célokra, a rendőrség kötelékén belül. Magyarországon mégis az figyelhető meg, hogy leginkább a német juhászkutyát és a malinoist, vagy ezek keverékeit alkalmazzák. Ez betudható annak, hogy mindkét fajta rendkívüli intelligenciával rendelkezik és nagyon gyorsan tanul. Ez teszi lehetővé az univerzális felhasználásukat különböző rendfenntartó szervezeteken belül, így a rendőrségnél is. Mindkét fajta hatalmas munkaszorgalommal rendelkezik, megbízhatóan és stabilan képesek dolgozni. Míg például egy terrier vagy tacsó többször makacsolja meg magát, addig a németjuhász és malinois szinte mindig képesek és hajlandóak stabil teljesítményt nyújtani a munkájuk során. Természetesen ezek a tulajdonságok egyedenként változhatnak, nem jelenthetjük ki, hogy minden tacsó makacs, ahogy azt sem, hogy minden német juhászkutya stabil idegrendszerrel rendelkezik. Mindent összevetve megállapítható, hogy a világon működő rendőrségek általában úgy választanak szolgálati kutyát, hogy számításba veszik a fajta méreteit, intelligenciáját, képességeit. Azonban az, hogy adott rendőrség adott feladatra milyen fajtát, kis- vagy nagytestűt preferál-e, az csupán a tapasztalatokon, a preferenciákon és a szolgálati feladat jellegén múlhat.

⁴¹ Eva-M.K., 78.p.

6. KISTESTŰ KUTYAJAJTÁK A RENDŐRSÉG SZOLGÁLATÁBAN

Számos külföldi és hazai példa mutatja, hogy a megfelelő szakértelemmel, képzéssel és elhivatottsággal akár kistestű kutyák is eredményesen alkalmazhatóak különféle szolgálati feladatokra. Kutatásom során a fentebb felsorolt fajtákon kívül hat kistestű munkakutyát kívánok megemlíteni, amelyek a külföldi minták alapján tökéletesen alkalmazhatóak rendőrségi szolgálati célokra, különös tekintettel a kábítószer- és robbanóanyag kereső munkában.

5.1. A yorkshire terriert a XIX. században tenyésztették ki az észak-angliai Yorkshire-ben. Eredetileg patkányvadászatra használták, mivel kis termete miatt olyan szűk helyekre is befért, ahová más kutyák nem voltak képesek. A bányászok jelzőkutyaként alkalmazták. Az aprócska kutya ugatással jelezte, ha robbanékony vagy mérgező gázokat érzékelt. A yorkie-t a külleme miatt sokan csak egy édes szobakutyának gondolják, annak ellenére, hogy a gondos tenyésztésnek köszönhetően a jó helyről származó egyed, még a mai napig intelligens és igazán céltudatos munkakutya. Energetikus, örökmozgó, igényli a megfelelő minőségű és mennyiségű foglalkozást. Tulajdonságai és temperamentuma lehetővé teszik, hogy a rendőrségen belül kábítószer-kereső munkára képezzék.

Az FCI standard szerint kívánatos testtömeg legfeljebb 3,2 kg. Marmagasság nincs meghatározva.⁴²

5.2. A jack russel terrier népszerűségét leginkább a Maszk című filmnek köszönhetette, ahol Jim Carrey kutyájának szerepében tisztegett. Nem hiába tűnik fel a jack russel különböző Hollywood-i sikerfilmekben, hiszen intelligens, gyorsan tanul és vérbeli vadászkutya révén könnyen motiválható. Eredetileg patkány- és rókavadászatra használták, rendkívül szívós, kitartó fajta, igazi pörgős, aktív terrier. Gazdája előtt jár mindig egy lépéssel, így következetes vezetőt igényel, aki képes kezelni. Nem „kanapékutya”, igényli a fizikai és mentális foglalkozást. Ezek hiányában könnyen a kutyavezető fejére nőhet. Lakásban, megfelelő fizikai aktivitás mellett, és kertben is egyaránt tartható. Remek családi kutya, viszont jelleme miatt nagyobb gyermekek mellé ajánlott. Tulajdonságai alapján kiváló kábítószer-és robbanóanyag kereső kutya válhat belőle.

⁴²Eva-M.K., 22.p.

Az FCI standard szerint a kívánt marmagasság szukák és kanok esetében is 25-30 cm között mozog, míg a testtömegükre 5 cm-ként, 1 kg-t kell számolni. Tehát egy 25 cm marmagassággal rendelkező egyednek 5 kg körüli súllyal kell rendelkeznie, míg egy 30 cm marmagassággal rendelkező egyednek 6 kg súlyúnak kell lennie.⁴³

5.3. A beagle az egyik legősibb vadászkutya. Egészen az ókori Görögorszáig nyúlik vissza a története, mivel a beagle-höz hasonlatos fajtát már ebben az időben is alkalmazták vadászatokon. Eredetileg nyúl vadászatra tenyésztették, de kiváló szaglása miatt, nyomkövetésre is előszeretettel alkalmazzák. Nyugodt, kiegyensúlyozott fajta, imád a gazdája kedvében járni, így kiváló munkakutya. Következetes gazdát igényel, aki tudja kezelni makacsságát. Remek családikutya, de szüksége van a megfelelő fizikai- és mentális lefárasztásra. Mérete, temperamentuma és szolgálatkészsége miatt remek kábítószer- és robbanóanyag kereső kutya válhat belőle.

Az FCI standard szerint kanok és szukák esetében is, a kívánt minimum marmagasság 33 cm, a kívánt maximum marmagasság 40 cm. Testtömeg nincs meghatározva, átlagosan 8-10 kg között mozoghat.⁴⁴

5.4. A tacsó rendkívül éber, hűséges, kiváló jelzőkutya. Eredetileg vadászatokon alkalmazták, kotorékebként. Kis termetük miatt egyszerűen beférnek a kotorékokba, ahonnan kiugrasztják a vadat (pl.: róka, borz, stb.), vagy a kotorékban megölik a zsákmányt és úgy hozzák ki. Következetes gazdát igényel, hiszen termete ellenére a tacsó igazi munkakutya. Mozgásigénye nagy, szüksége van a fizikai és mentális lefárasztásra ahhoz, hogy egy kiegyensúlyozott kutyát kapjunk. Kábítószer-keresésre remekül alkalmazható fajta.

Az FCI standard szerint a standard méretű tacsó esetében a kanok marmagassága 37-47 cm, a szukáké 35-45 cm, míg a törpe tacsó esetében a kanok marmagassága 32-37 cm, a szukáké 30-35 cm. Testtömeg nincs meghatározva, de átlagosan a standard méretű tacsó elérheti a 9 kg-t, míg a törpe változat 6-7 kg között mozoghat.⁴⁵

5.5. A foxterriert eredetileg vadászatra tenyésztették ki, rókák és patkányok ellen alkalmazták. Kiváló szaglással rendelkezik, kitartó, élénk és intelligens fajta. Állóképessége kiemelkedő. Következetes gazdát igényel, mint a legtöbb terrier. Szüksége van a megfelelő mennyiségű és minőségű fizikai és mentális lefárasztásra. Ezeket biztosítva, a foxterrier

⁴³ Eva-M. K., 51. p.

⁴⁴ Eva-M.K. 88.p.

⁴⁵ Eva-M.K. 42.p.

kiváló munkakutyává válhat, akár a rendőrség kötelékén belül is. Mérete, vadászösztöne és eredeti „feladata” miatt, kábítószer-kereső feladatokra is alkalmas lehet.

Az FCI standard szerint kanok és szukák esetében is a kívánt marmagasság legfeljebb 39 cm, a kívánt testtömeg maximum 8,25 kg.⁴⁶

5.6. A jagd terrier egy modern fajta, amelyet az angol terrierek riválisaként tenyésztettek ki Németországban. Elsősorban kitorékebként alkalmazták őket, rókákkal és borzokkal szemben. Később azonban bizonyossá vált kitartásuk és elszántságuk, így elkezdték vaddisznóval szemben is alkalmazni a vadászatok során. Nem való kezdő kutyavezetőnek, nagy mozgásigénye, makacs természete miatt, következetes gazdát igényel. Rendkívül kitartó, megfelelő kezekben könnyen képezhető, intelligens, egészséges fajta. Tulajdonságai miatt kiválóan alkalmazható kábítószer-kereső munkára.

Az FCI standard szerint a kanok és szukák esetében is a kívánt marmagasság 33-40 cm között mozog, testtömeg nincs meghatározva. Viszont az egyedek testfelépítéséhez igazodnia kell, nem lehet a tömegük túl sok, illetve túl kevés sem. Átlagosan 7,5-10 kg között mozoghat.⁴⁷

⁴⁶ Eva-M.K. 86.p.

⁴⁷ Eva-M.K. 94.p.

7. A KÁBÍTÓSZER – ÉS ROBBANÓANYAG – KERESŐ KUTYA KÉPZÉSE

Nem csak a kábítószer – és robbanóanyag – kereső kutyáknál fontos, hogy megfelelő kapcsolatot alakítson ki a kutya és vezetője. Minden szolgálati kutyaképzés kiemelkedő mozzanata ez, hiszen ha nincs megfelelő alap, akkor nem tudunk megfelelően építkezni a továbbiakban, vagy sokkal nehezebb a fejlődés. Ez az összeszoktatási időszak általában két hetet vesz igénybe, de ez függ a kutyától és a kutyavezetőtől is. Ha a vezető alkalmatlannak bizonyul, akkor vissza kell vezényelni a szolgálati helyére, ha a kutya bizonyul alkalmatlannak, akkor a kutyát cserélik.

A kezdeti időszakban a kiválasztott kutya hozzászokik a különböző tárgyakhoz és objektumokhoz. Megismerkedik különféle épületekkel, más – más talajtípusokkal (csúszós járólap, parketta, stb.). Hozzászokik a járműben való szállításhoz, és megtanul komfortosan mozogni bennük (busz, gépkocsi, esetleg repülőgép, stb.). Megtanul továbbá magabiztosan mozogni magasban és mélyben is (mászótorony, pince).

A képzési időszak kezdetén fontos, hogy fokozzuk a kutya keresőkedvét. Erre a legmegfelelőbb környezet a nyílt, fás – bokros területek, ahol kiváló lehetőség adódik a kutya és vezetője közös apportjátékára, illetve egyszerű, kezdő keresőgyakorlatok végrehajtására. A kutyában a természetes terepnek köszönhetően oldódik a feszültség, szívesen dolgozik együtt vezetőjével, ennek köszönhetően fokozatosan megszereti a keresőmunkát. Ezeket a feladatokat lehet csoportosan is végezni. A csoportos munka előnye, hogy a kutyák könnyen és gyorsan tanulnak egymástól, illetve csoportban jobban motiválják egymást a munkára.

A feladatot úgy kell végrehajtani, hogy a vezető a kutya érdeklődését felkelti az apporttal, ez a legtöbb esetben egy madzagos labda. A vezető a labdát megmutatja a kutyának, elhúzza előtte úgy, hogy ne érje el, ne tudja megszerezni, ezután pedig bedobja azt egy sűrűbb, bokrosabb területre. Ezzel fokozva a kutya kitartását a keresésben. Csoportos végrehajtás során a többi kutyával úgy kell elhelyezkedni, hogy azok jól lássák a dolgozó kutya és vezető párost, ezáltal a „megfigyelő” kutyák érdeklődése a munka iránt fennmarad és növekszik. A nyílt területet pár napos folyamatos gyakorlás után felváltja a gyéren bútorozott szoba. Figyelni kell, hogy a kezdetekben ne szűk helyen kelljen a kutyának dolgozni, nehogy beszoruljon és megtörjön a lendülete. Kábítószer – és robbanóanyagot még ilyenkor sem használunk, csak a kutya apportját rejtjük még ebben a fázisban is. Fontos, hogy a kezdetekben könnyű helyre rejtjük az apportot, hogy a kutya könnyedén és gyorsan megtalálja és pozitív élményekkel gazdagodjon a munkája során. Hagyni kell a kutyát önállóan dolgozni, csak abban az esetben

avatkozzunk közbe, és segítsük a keresést, ha a kutya már több eredménytelen körön van túl. Ezek után végezhetünk hasonló metodikával feladatokat buszon, gépkocsin, repülőgépen, illetve raktárakban. A két hét letelte után magas helyre rejtett apport keresését is elkezdhetjük, természetesen mindezt úgy, hogy a kutya még elérje és meg tudja szerezni. A kábítószer – kereső kutyák esetében ebben az időszakban megkezdjük az apportváltást, mivel a későbbi munka során a kábítószert PVC vagy fa csőbe rejtve kell megtalálnia. Ezt követi a jelzésmód kialakítása. Robbanóanyag – kereső kutyáknál a passzív jelzésmód a kívánatos, hiszen a kutyának nem szabad kaparnia, harapnia, ugatnia, hozzáélnie a robbanóanyaghoz. Kábítószer – kereső kutyákat aktív jelzésmódra képzik, tehát találat esetén a kutya kaparással jelzi a kábítószer helyét. Bár napjainkban egyre több kábítószer – kereső kutyát képeznek passzív jelzésre, mivel kevesebb kárt okoz a kutya például gépkocsibelső átvizsgálása során.

Ezt követően ismertetjük a kutyával a kábítószer – illetve robbanóanyag szagát. A kábítószerek megismertetésének sorrendje : marihuana, hasis, heroin, kokain, amfetamin és származékai, ópium.⁴⁸

Több ezer féle robbanóanyag létezik. A képzés során azokat a széles körben elterjedt robbanóanyagokat tanítjuk, amelyek akár más, keverék robbanóanyagok alapját is adhatják. Ezek képzési sorrendje : Semtex A1, Semtex H, Nitropenta, Hexogén, Oktogén, C-4, gyér füstű lőpor, fekete lőpor, ammónium nitrát, TNT.

Ezeket a képzési módszereket fajtától és mérettől függetlenül alkalmazhatjuk.

⁴⁸ Dr. Szilágyi, 46-55. p.

8. SAJÁT KUTATÁS

Dolgozatom célja, hogy bizonyítsam a kistestű kutyák létjogosultságát a rendőrség kötelékén belül. Ezért fontosnak tartom, hogy saját tapasztalaton alapuló kísérletet végezzek ezzel kapcsolatban.

2019. évtől hivatásos rendőrként tevékenykedem, 2021-től pedig kutyavezetőként láttam el szolgálatot, járőr – illetve robbanóanyag – kereső kutyáimmal, viszont a kutyás tapasztalatom még a rendőrségi karrierem elé datálható. Az Országos Polgárőr Szövetség keretein belül 2017-ben az elsők között vizsgáztam „Negró” hívónevű németjuhász szolgálati kutyámmal. Ezt megelőzően pedig kutyaiskolában segédkeztem a kutyák képzésében.

Fontosnak tartom, hogy ne csupán mások sikertörténetét osszam meg, de saját tapasztalataim is bemutassam. A korlátozott anyagi forrásaim és a rövid határidő miatt kénytelen voltam a már meglévő „alapanyagból” dolgozni. Így kutatásom alanya a három éves, csivava fajtájú, „Mónika” hívónevű szuka kutyám lett. Meg kívánom jegyezni, hogy „Mónika” egyáltalán nem alkalmas munkára. A fajta nem munkakutya, társasági kutyának tenyésztették már a XIX. századtól. A magyarországi Casilla de Perro kennelből származik, tenyésztője nem munkára szelektálta az őseit, a kutya eddigi élete során az alap vezényszavakat leszámítva (Ül!, Fekszik!, Helyedre!, Marad!) nem volt munkára alkalmazva semmilyen módon. Nem apportos, az egyetlen motivációs eszköz számára az étel. Ezeket leszámítva, mivel kiváló tenyészetből való, és megfelelően lett szocializálva, stabil idegrendszerrel rendelkezik, barátságos, nem agresszív. Az emberekért rajong, más állatokkal remekül kijön.

A képzését a rövid határidő és a képzési eszközök hiánya miatt korlátoztam a csomagátvizsgálásra, mivel ezeket tudtam biztosítani. A jármű átvizsgálásához több fajta gépjárműre, az épület átvizsgálásához pedig több gyéren bútorozott szobára, raktárra, egyéb helyiségre lett volna szükség a kezdetekben, majd növelnem kellett volna a bútorozottságot, illetve folyamatosan új helyszíneket kellett volna keresnem, hogy változatos környezetben dolgozhasson a kutya. Ezeket a feltételeket jelenleg nem tudtam megteremteni egyedül. Esetünkben az összeszokási időszakot ki tudtuk hagyni, mivel már három éve él velem a kutya, jó kapcsolatot ápolunk, megbízik bennem. Korábban már megfigyeltem, hogy „Mónika” kiválóan motiválható étellel, így ezt kihasználva kezdtem meg a képzését. Kereső kedvének fokozására beszereztem olyan logikai játékokat, amelybe jutalomfalatot lehet rejteni, és a kutyának a szaglását használva kell megkeresnie azt, majd pedig kaparással tudja megszerezni. Már az első alkalommal pár perc alatt megoldotta a feladatot, látszott rajta, hogy

nem a szemével, hanem az orrával keres. Ez remek alapnak ígérkezett, így beszereztem egy úgynevezett „szimatszőnyeget”, amelyben több rejtési lehetőség volt. Ez a feladat sem okozott gondot a kutyának, viszont a képzés első hetében csak ezt a két feladatot gyakoroltuk, hogy egy biztos alapot alakítsunk ki, illetve a sok sikerélmény miatt növekedett „Mónika” keresőkedve. Ezen a héten csak ebben a formában kapta az ételt, tehát meg kellett dolgoznia azért, hogy az eddig tálban kapott tápjához hozzáférjen. Ez azonban nem hátráltatta, örömmel vetette bele magát a munkába.

Fontosnak tartottam, hogy fokozatosan haladjunk, így lassan, lépésről – lépésre nehezítettem csak a feladatokon. Nem kapkodhattam, mivel az alanyom nem munkakutya, a fajtát sem munkára szelektálták, így sokkal érzékenyebben reagálhat a negatív élményekre, illetve a motivációja is alább hagyhat.

A következő héten leváltottam az eddig használt képzési eszközöket, és már sorba állított cipősdobozokat használtunk. Három dobozzal kezdtem. A napi étel adagot osztottam el több részre, hogy a feladatot többször is meg tudjuk ismételni. A dobozokra apró lyukat ütöttem, hogy a kutya bele tudjon szagolni. Egymástól egyforma távolságra helyeztem el őket, majd hagytam, hogy a kutya először magától próbálja megtalálni az elrejtett ételt. A feladat elején olyan izgatott volt, hogy jellemzően kihagyott egy – egy dobozt. Azonban amikor kétszer végig vezettem sorban a dobozokon, megtanult sorolni. Tehát tudta, hogy minden dobozon lévő lyukra rá kell szagolnia ahhoz, hogy megszerezze az ételt. A találatot itt is kaparással jelezte. Azonban hozzá volt szokva, hogy eddig a logikai játékokon való munka során, amikor kapart, akkor egyből érkezett a jutalom. A cipősdobozoknál azonban késleltetett volt a jutalmazás, amely a képzés elején visszavetett a kutya lelkesedéséből. Mikor jelzett a dobozokon, az első néhány napban kénytelen voltam egyből jutalmazni, hogy ne vessem vissza a kutya lelkesedését. Ennek következtében azon kellett dolgoznunk, hogy a későbbiekben megtanulja, hogy kitartóan kell jeleznie. Nem elég, ha csak egyszer kapar rá a dobozra, a kívánt viselkedés az, ha intenzíven jelzi a találatot. Napról napra növeltem a jelzés és a jutalmazás között eltelt időt, közben pedig elvártam a kutyától, hogy folyamatosan jelezzen, míg nem érkezik a jutalom.

A mi esetünkben kimaradt az apportváltás fázis, mivel az alanyom nem apportos, így végig jutalomfalattal dolgoztunk. A cipősdobozokat váltottam le táskákra, illetve bőröndökre, viszont a keresett tárgy továbbra is az étel maradt. A kiképzés esetünkben véget ért, mivel sem kábítószert, sem robbanóanyagot nem állt módomban beszerezni. A kísérlettel azt kívántam bemutatni, hogy egy családi kedvencként tartott kutyával, megtalálva a megfelelő motivációt

számára, sikeres alapokat tudtunk építeni a kutya eredményes keresőmunkájához. Ezzel a kísérlettel csupán azt kívántam szemléltetni, hogy megfelelő kutya, eszközök, idő és anyagi háttér hiányában sikerült felkészítenem a családi kedvencként tartott kutyám. Hatalmas sikereket lehetne elérni, ha rendelkezésre állna a megfelelő kutya, eszközök, idő és anyagi háttér, illetve a tapasztalattal és megfelelő szakmai hozzáértéssel rendelkező kiképzők.

9. SIKERTÖRTÉNETEK

Az Amerikai Egyesült Államokbeli Ohio államban egy csivava keverék, Midge teljesített szolgálatot vezetőjével, Dan McClelland seriffel. A kutyát kábítószerkeresésre képezte ki gazdája, számos sikeres rajtaütésen vettek részt. Midge apró termete miatt remekül befért szűk helyekre, így kiválóan alkalmazták gépjármű átvizsgálás során. Gazdája szerint külön pozitívum, hogy a kistestű rendőrkutya nem tett kárt a kocsibelsőkben úgy, mint nagytestű kollégái. Tíz különféle kábítószer volt képes detektálni, 2006-ban a Guinness Rekordok szerint a világ legkisebb rendőrkutyája Midge volt. 2021-ben a gazdájával és kollégájával egy napon hunytak el. Midge 16 éves volt.⁴⁹

2022-ben az Egyesült Királyságban, a Speciális Légi Erőknél (Special Air Service, továbbiakban: SAS) jack russel terriereket alkalmaztak a terrorizmus elleni küzdelem során, robbanóanyag-keresés céljából. Azért esett a választás erre a fajtára, mert rendkívül könnyen tanítható, kitartó és gyors. Kiválóan alkalmazhatóak továbbá lőszer- és személykeresésre is. Méretükből adódóan könnyen felszerelhetőek high-tech kamerával ellátott hámmal, így segíthetnek épületbelső átvizsgálásánál, a bent tartózkodó ellenség számának és helyzetének azonosításában. A SAS már dolgozik kutyákkal, legfőképp malinois fajtával. Egy belső forrás elmondása szerint a malinois remek munkakutya, azonban mérete miatt könnyű célpont. Afganisztánban és Szíriában gyakran az ellenséges csapatok célpontjaivá válnak ezek a kutyák. Ezzel szemben a jack russel terrier sokkal kisebb és nehezebb célpont, könnyebben talál menedéket magának egy esetleges támadás esetén, és a szállítása is egyszerűbb. Továbbá kiemelte, hogy a jack russel kiváló szaglásának köszönhetően remekül alkalmazható robbanóanyag-kereső munkára. Kis méretüknek köszönhetően a szűk helyekhez is könnyen hozzáférnek, így még pontosabb jelzést tudnak adni. Egy két éves, Patron nevű jack russel Ukrán kiküldetése során közel 90 orosz robbanószerkezetet és bombát talált.⁵⁰

2022 év végén Indiában a Kerala Rendőrség Kutyás Szolgálat 5 jack russel kölyköt vett magához, hogy a későbbiekben robbanóanyag- és kábítószer- kereső rendőrkutyákat

⁴⁹ Mark G. (2021. április 17) *Retired Ohio sheriff and tiny K-9 partner die the same day*, <https://apnews.com/article/lifestyle-oddities-general-news-ohio-f6f5f715231d7928e4f652a3cd46e9ec> (letöltés ideje: 2023.12.30.)

⁵⁰ Phil C. (2022. május 7.) *EXCLUSIVE: SAS recruits 'loyal' Jack Russell pooches in fight against global terrorism*, <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/sas-recruits-loyal-jack-russell-26901789> (letöltés ideje: 2024.01.21.)

képezzenek belőlük. A kölykök 6 hónapos képzésen vettek részt, mielőtt szolgálatba állították őket, velük erősítve a 160 kutyából álló csapatot.⁵¹

2023-ban az osztrák rendőrség állományába új munkatárs érkezett, egy parson terrier formájában. A schwechati reptéren eddig szolgálatot teljesítő Pitt von Taffatal hívónevű parson terrier mellé érkezett fiatal társa, Brisko. Pitt von Taffatal négy éve lát el szolgálatot a reptéren, ez idő alatt több száz kilogramm kábítószerrel találkozott, főleg afrikai országokból érkező csempészek csomagjaiban. Azonban az apró termetű szolgálati kutyák munkáját nem csak a reptéren igénylik. A bécsi nyomozók is előszeretettel dolgoznak együtt a kis terrierekkel. Legutóbbi közös szolgálatuk során Pitt von Taffatal és Brisko 35 kilogramm cannabist és hallucinogén anyagot találtak egy bécsi lakásban.⁵²

József, a hat kilogrammos yorkshire terrier Magyarország legkisebb kábítószer-kereső kutyája volt. Sajnos 2023-ban elpusztult, viszont a kis termetű kutyákra jellemző szép kort, 16 évet élt meg. József volt az első olyan yorkshire terrier Európában, akit a sikeres vizsga után valóban szolgálatba állítottak. Eleinte a kollégák is kételkedve fogadták az apró kutyát, viszont hamar világossá vált, hogy József a 40 kilogrammos kutyákkal ellenétben a szűkebb, kisebb helyekre is könnyedén befért. A lakásokban gyorsabban, biztonságosabban volt képes közlekedni, hiszen a vezetőjének nem kellett azon aggódnia, hogy valamit ledönt, vagy eltör. Továbbá a nyári hőséget is jobban viselte, mint nagytestű kollégái. Számos sikeres elfogás írható József számlájára, viszont nemcsak kábítószer-keresésben jeleskedett, hanem iskolákban, rendezvényeken öregbítette a rendőrség jóhírét. Az apró rendőrkuca kalandjairól mesekönyvsorozat is készült.⁵³

Legó, a foxterrier 2019. év őszétől lát el szolgálatot a büntetés-végrehajtásban, mint kábítószer-kereső kutya. A kis termetű foxi vezetője, Gávai Gábor büntetés-végrehajtás törzsőrmester szerint Legó nem hoz szégyent a fajtájára. Rendkívül nagy a mozgásigénye, energetikus, fáradhatatlan, ha munkáról van szó.⁵⁴

⁵¹ A.S.Ullas (2022. szeptember 15) *Bomb-sniffing Jack Russell Terriers to give added teeth to Kerala Police*, <https://www.onmanorama.com/content/mm/en/kerala/top-news/2022/09/15/five-jack-russel-terriers-to-join-k-9-squad.html> (letöltés ideje: 2024.01.21.)

⁵² *Szolgálnak és édesek* (2023. szeptember 7.) Zsaru magazin, <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsar-magazin/szolgálnak-es-edesek#3> (letöltés ideje: 2024.01.21.)

⁵³ Sári V. (2016. május 18) *Még a dilert is lenyűgözte Európa legcukibb droggereső kutyája, József*, <https://nlc.hu/ezvan/20160518/jozsef-kabitoszer-kereso-kutya/amp/> (letöltés ideje: 2024.01.21.)

⁵⁴ M1 híradó (2021. október 16. 15:37 óra) *Bemutatjuk Legót, az ország legkisebb droggereső kutyáját*, <https://hirado.hu/belfold/cikk/2021/10/16/bemutatjuk-legot-az-orszag-legkisebb-droggeres-kutyajat> (letöltés ideje: 2024.01.29.)

10. GAZDASÁGI OPTIMALIZÁCIÓ ÉS PÉNÜGYI HATÉKONYSÁG

10.1. Takarmányozás

Talán az egyik legfontosabb szempont a kutya számára a megfelelő takarmányozás. A munkakutyák esetében ez hatványozottan igaz. A rendőrség kötelékében alkalmazott kutyák, úgy, mint minden munkakutya, nagyobb igénybevételnek vannak kitéve, mint egy „átlagos” családi kedvenc. Pszichikailag és fizikailag is jelentősebb megterhelés éri őket. Ez azt eredményezi, hogy megfelelő minőségű és mennyiségű tápanyagra van szükségük ahhoz, hogy „működni” tudjanak. A munkakutyák esetében kiemelt figyelmet kell fordítani a fehérjebevitelre, mivel izomzatuk jelentősebb terhelésnek van kitéve. Szükséges továbbá a kielégítő zsírbevitel, amely felelős az ízületek védelméért, és energiaforrásként szolgál. Ezen felül kiemelt figyelmet kell fordítani a vitamin- és ásványianyag pótlásra. Ezeket nyerszetetéssel, vagy száraztáp etetésénél is szükséges biztosítani. A nyerszetetés során a kutyavezetőnek nagyobb figyelmet kell fordítania az étrend kialakítására, és a megfelelő étrendkiegészítők alkalmazására. Ezzel szemben a jó minőségű száraztápok úgy vannak kialakítva, hogy a legtöbb szükséges tápanyag megtalálható bennük. Természetesen a táppal való etetés során is szükséges lehet táplálékkiegészítők adása a kutyának. Ezzel kapcsolatban érdemes állatorvossal konzultálni. A szolgálati kutyák ellátására igénybe vehető analitikai összetevők pontosan meg vannak határozva a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatában.

Sorszám	Beltartalmi összetétel	Kölyökkutya	Növendékkutya	Vemhes és szoptató s kutyák	Aktív felnőtt kutyák	Érzékeny emésztésű kutyák
1.	Nyersfehérje (%) min.	28	27	30	26	23
2.	Nyerszsír (%) min.	16	14	16	14	12
3.	Nyersrost (%)	1,5–3	1,5–3	1,5–4	1,5–3	1,5–4
4.	Kalcium (%)	1,0	1,0	0,8	0,8	0,8
5.	Foszfor (%)	0,8	0,8	0,6	0,6	0,6

1. táblázat : Analitikai összetevők (saját szerkesztés)⁵⁵

A megfelelő takarmány mellett fontos, hogy a kutya előtt mindig legyen friss víz, továbbá az étkezéseket úgy kell ütemezni, hogy a kutyának egész napra elegendő energiát biztosítson,

⁵⁵ 36/2020. (XII.23.) ORFK utasítás A Rendőrség kutyás szolgálati szabályzatáról, 5. melléklet

ezáltal a nap bármely szakában készen áll az egyed az alkalmazásra. Kivéve az etetés utáni négy órában, amikor a gyomorcsavarodás veszélye fennáll. Ez az elváltozás, ha nem kezelik időben, akkor az állat elhullásához vezethet, akár pár óra leforgása alatt. A gyomorcsavarodás a nagytestű, mély mellkassal rendelkező kutyákra jellemző, kistestű kutyáknál szinte sosem alakul ki.

2010. évben a Rendőrség Kutyás és Lovas Szolgálati Szabályzatáról szóló 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás 495. és 514. pontjaiban meghatározottak alapján a szolgálati kutyákra vonatkozó takarmány havi általány összege a következőképp alakult: nagytestű kutyáknak (25 kg testsúlyt meghaladó egyed) 12.000.- forint/ egyed, míg kistestű kutyáknak (25 kg testsúlyig) 8.000.- forint/ egyed ellátmányt kellett biztosítani. Ezen felül, testtömegtől függetlenül heti 250.- forint / egyed összeget kellett biztosítani jutalomfalat vásárlásra, kivéve a szagazonosító szolgálati kutyáknak, mivel ezzel a minősítéssel rendelkező ebek heti jutalomfalat ellátmánya 500.- forint / hét / egyed volt.

2014. évben a 10030/2/2010. ált. és a 871/4/2011. ált számon kiadott norma módosult. A norma 1. pontja szerint a havi ellátmány általány összege nagytestű kutyák (25 kg testsúlyt meghaladó) esetében 16.500.- forint / kutya, míg a kis-és közepes testméretű ebek (25 kg testtömegig) esetében 10.500.- forint / kutya összegre emelkedett az összeg. Ezen felül a norma 2. pontja ellátási költségként (az 1. pontban említett általányon felül) meghatározta, hogy testtömegtől függetlenül minden szolgálati kutya jogosult heti 500.- forint jutalomfalatra költhető ellátásra, kivéve a szagazonosító minősítéssel rendelkező szolgálati kutyákat, mivel nekik ez az összeg 750.- forint / kutya nőtt. Továbbá a norma 6. pontja szerint külön költség nem vehető igénybe, ha a kutyavezető a szolgálati kutyáját / kutyáit saját otthonában helyezi el.

2022. év június 1. napot követően hatályba lépett a Rendőrség szolgálati kutyáinak ellátására és élelmezésére a 10030/2/2010. ált. és 29000/26305/7/2014. ált. számon kiadott normák módosítása, melynek változásai a lenti táblázatokban láthatóak.

Nagytestű (25 kg testsúly felett) szolgálati kutyák esetében (egyed/forint/hó)	
Takarmány (száraz és nedves táp)	19.000.-

Kiegészítő takarmány (4 éves korig)	3.500.-
Kiegészítő takarmány (4 éves kor felett)	6.000.-
Jutalomfalat szagazonosító kutyának	4.000.-
Jutalomfalat	4.000.-

2. táblázat : Ellátmány összege nagytestű szolgálati kutyák számára (saját szerkesztés)

Kistestű (25 kg testsúlyt meg nem haladó) szolgálati kutyák esetében (egyed/forint/hó)	
Takarmány (száraz és nedves táp)	14.000.-
Kiegészítő takarmány (4 éves korig)	3.000.-
Kiegészítő takarmány (4 éves kor felett)	5.000.-
Jutalomfalat szagazonosító kutyának	3.500.-
Jutalomfalat	3.500.-

3. táblázat : Ellátmány összege kistestű szolgálati kutyák számára (saját szerkesztés)

A 10030/2/2010. ált., illetve a 871/4/2011. ált számon kiadott norma alapján készült fenti táblázatokból is egyértelműen látszik, hogy a kistestű kutyák takarmányozása kedvezőbb pénzügyi keretek között is teljesíthető. Míg a nagytestű kutyák takarmányozására fordított összeg jelentősen magasabb.⁵⁶

Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ 2023. év december havi statisztikája szerint az országban, a rendőrség állományában 146 aktív kábítószer-kereső, illetve robbanóanyag-kereső szolgálati kutya volt. Ebből 94 egyed kábítószer-kereső minősítéssel, míg 52 robbanóanyag-kereső minősítéssel rendelkezett. A 146 egyedből 25 kg testtömeg alatti kutyák száma mindössze 16 volt ebben az időszakban. Ebből a 16 egyedből 10 kábítószer-kereső, 6 egyed pedig robbanóanyag-kereső kutya. A norma különbséget tesz a 4 éves kor alatti és feletti egyedek tekintetében is, tehát 25 kg testtömeg alatti, 4 évesnél fiatalabb kutyák száma ebben az esetben már csak 3 egyed, erre vonatkozóan a norma 20.500.- forint/hó/kutya normatív költséget állapít meg, így az ebbe a kategóriába tartozó kábítószer- és robbanóanyag-kereső kutyák havi ellátmányra fordítandó költsége 61.500.- forint/hó. 25 kg testtömeg alatt, 4 éves kor felett 13 egyed volt, melynek normatív költsége 22.500.-

forint/hó/kutya, összesen 292.500.- forint/hó. 25 kg testtömeg felett, 4 éves kor alatt ebben az

⁵⁶ Morva László rendőr alezredes, Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály, Főosztályvezető, szóbeli közlés 2024.

időszakban 12 egyed látott el aktív szolgálatot, melynek normatív költsége 26.500.- forint/hó/kutya, összesen tehát 318.000.- forint/hó. 25 kg testtömeg felett, 4 éves kor felett pedig 118 kutyát számlált a rendőrség, melynek normatív költsége 29.000.- forint/hó/kutya, összesen 3.422.000.- forint/hó.

	Kábítószer- kereső kutya (db)	Robbanóanyag -kereső kutya (db)	Megállapított normatív költség (ft/hó/kutya)	Össze kutya költsége (ft/hó)
25 kg alatti, 4 éves kor alatti kutyák száma	1	2	20.500.-	61.500.-
25 kg alatti, 4 éves kor feletti kutyák száma	9	4	22.500.-	292.500.-
25 kg feletti, 4 éves kor alatti kutyák száma	8	4	26.500.-	318.000.-
25 kg feletti, 4 éves kor feletti kutyák száma	76	42	29.000.-	3.422.000.-

4. táblázat : Kábítószer-és robbanóanyag-kereső kutyák ellátmányára fordított normatív költség 2023.december

(saját szerkesztés)

Ezen adatok alapján a 146 kábítószer-és robbanóanyag-kereső szolgálati kutya havi ellátmányára fordított összeg 4.094.000.- forint/hó, míg éves költsége 49.128.000.- forint.

2023. év decemberében 118, 25 kg és 4 éves kor feletti kutya szolgált a rendőrség kötelékén belül. A legtöbb helyszínen, ahol alkalmazásra kerülnek a kábítószer- és robbanóanyag-kereső kutyák, semmi nem indokolja azt, hogy nagytestű kutyákat alkalmazzon a kutyavezető. A kiválasztási eljárás során igyekeznek a kiképzők a kisebb testű kutyákat beválogatni ezekre a szolgálati területekre, mivel könnyebben mozognak a kutyák lakásban, gépkocsiban. Dolgozatom célja, hogy bizonyítsam, hogy nem csupán szakmailag van létjogosultsága a kistestű kutyák alkalmazásának, hanem költséghatékonyabb is, mint nagytestű társaiké. Tétélezzük fel, hogy ezen okok miatt a 25 kg testtömeget és 4 éves kort meghaladó egyedeket idővel leváltják a kisebb társaik. Példám számításához így a jelenlegi 118 nagytestű, 4 éves kor feletti egyedek számát csökkenteném 59, 25 kg testtömeg feletti, 4 éves kort meghaladó kutyára. Mivel nagyobb raktárak, sportcsarnokok, vagy nyílt területek átvizsgálásakor gyorsabban halad egy nagyobb testalkatú kutya, illetve később fárad el, mint kistestű társa,

így vallom, hogy nem szabad az összes nagytestű kutyát lecserélni. A fennmaradó 59 egyed már 25 kg testtömeg alatti lenne (viszont ugyanúgy 4 éves kor feletti ellátmánnyal számolok). A példa alapján így az állományban 3 egyed 25 kg testtömeg és 4 éves kor alatti, 72 egyed 25 kg testtömeg alatti és 4 éves kor feletti, 12 egyed 25 kg testtömeg feletti és 4 éves kor alatti, és már csak 59 egyed 25 kg testtömeg feletti és 4 éves kor feletti. Így az összes, állományban lévő kábítószer- és robbanóanyag- kereső szolgálati kutya havi ellátmánya 3.710.500.- forint/hó, míg az éves költség 44.526.000.- forint lenne. Ezzel számolva évente 4.602.000.- forinttal kevesebb lenne az ellátmány költsége, mint jelenleg.

A jelenlegi szolgálati helyemen, többségben Top Farmina száraztáppal történik a szolgálati kutyák takarmányozása. Ez a táp 20 kilogrammos kiszerelésben kapható.

Testsúly (kg)	Napi adag (g/nap)	Havi adag (30 nappal számolva, kg/hó)	Havi adag költsége (forint)
2	50	1,5	2174,25
5	105	3,15	4565,925
10	175	5,25	7609,875
15	235	7,05	10218,975
20	290	8,70	12610,65
25	345	10,35	15002,325
30	400	12	17394
40	490	14,7	21307,65
50	580	17,4	25221,3
60	620	18,6	26960,7

5. táblázat : Etetési útmutató 20 kg Top Farmina táphoz (saját szerkesztés)

A Top Farmina táp egységára 1449,50 forint/kg.⁵⁷

Tapasztalatom alapján a fent említett táp kiváló minőségű, azonban a civil életben saját kutyáimat már több mint tíz éve SUSA márkájú táppal etetem, illetve legtöbb kutyákkal

⁵⁷ <https://www.petpakk.hu/cibau-dog-top-farina-20kg-32875?keyword=top%20farmina> (letöltés ideje: 2024. január 22.)

foglalkozó ismerősöm is ugyan ezt a márkát használja. Remek ár-érték arányban, olcsóbb, mint a Top Farmina, viszont tápértéke ideális.

Testsúly (kg)	Napi adag (g/nap)	Havi adag (30 nappal számolva, kg/hó)	Havi adag költsége (forint)
1	29	0,87	738,63
5	97	2,91	2470,59
10	163	4,89	4151,61
15	221	6,63	5628,87
20	274	8,22	6978,78
25	324	9,72	8252,28
30	371	11,13	9449,37
40	460	13,8	11716,2
50	544	16,32	13855,68
60	624	18,72	15893,28

6. táblázat : Etetési útmutató 20 kg SUS A Hi Energie táphoz (saját szerkesztés)

A SUS A Hi Energie táp egységára 849 forint/kg.⁵⁸

A két fenti táblázat természetesen csak tájékoztató jellegű, a szükséges táplálék mennyiség rengeteg tényezőtől függhet. Fontos, hogy milyen fajta, mekkora méretű a kutya, milyen fajta munkát végzünk vele, lakásban, vagy udvaron van tartva. Ezek függvényében a fenti értékek lehetnek magasabbak, de akár alacsonyabbak is. Az azonban kijelenthető, hogy a SUS A Hi Energie márkájú táp szinte minden esetben költséghatékonyabb, mint a Top Farmina, és a magasabb tápértéke miatt kevesebb mennyiség is elegendő lehet a kutya számára.

A lenti táblázatban a jogszabályban meghatározott analitikai összetevők mértékét hasonlítom össze a Top Farmina, illetve a SUS A Hi Energie tápot összevetve, aktív, felnőtt, munkakutyák esetében.

⁵⁸ <https://susa.hu/product/susa-hi-energie/> (letöltés ideje: 2024. január 22.)

	Jogszabályban meghatározott érték (min.)	Top Farmina	SUSA Hi Energie
Nyersfehérje	26	28,5	31
Nyerszsír	14	21,5	20
Nyersrost	1,5-3	2	3,5
Kalcium	0,8	1,2	2,5
Foszfor	0,6	0,9	1,6

7. táblázat : Analitikai összetevők összehasonlítása (saját szerkesztés)

Az etetési útmutatókból nyilvánvalóvá válik, hogy egy kistestű munkakutya tápigénye sokkal alacsonyabb, mint egy nagytestű kutyáé. A fenti táblázatokból tehát, ha például kábítószer-keresésre alkalmazunk egy jack russel terriert, mely standard szerint 5 kilogramm súlyú, akkor harmincnapi takarmányszükséglete SUSA Hi Energie táp etetésével 2470,59 forint. Míg ugyanerre a munkakörre alkalmazott németjuhász standard testtömege 30 kilogramm körül mozog, így harminc napos takarmányszükséglete 9449,37 forint.

10.2. Szállítás

Dolgozatom sikeressége érdekében felkerestem Takács Attilát, a Dogbox Kft. alapítóját és tulajdonosát, mivel a rendőrség számára ő készíti a gépkocsikban elhelyezett szállítóboxokat. Kérdésekre elmondta, hogy a szolgálati Skoda Octavia típusú gépkocsikba (jelenlegi szolgálati helyemen ilyen gépjárművekkel látunk el szolgálatot) behelyezhető két férőhelyes boxok ára 250.000.- forint. Ezek a dobozok a gépjármű teljes csomagterét elfoglalják, mivel két nagytestű szolgálati kutya csak így fér el benne kényelmesen, a szolgálati helyemen pedig általában két kutyával látjuk el a szolgálatunk. Ennek következtében a csomagtartóba már nincs lehetőség arra, hogy a járőr felszerelést is oda tudjuk helyezni, így kénytelenek vagyunk a hátsó ülésre pakolni azokat, amely jelentős mértékben korlátozza a férőhelyet a gépkocsiban.

Ezzel ellentétben, ha két kistestű szolgálati kutya elhelyezésére kerülne sor, akkor a két férőhelyes Dogbox ára 150.000.- forint, illetve kellő hely maradna a gépkocsi csomagterében arra, hogy a járőr felszerelést is be tudjuk oda helyezni. Így nem az utastérben kellene

szállítani azokat. Mivel kisebb testű szolgálati kutyák kerülnének elhelyezésre a boxokban, így a dobozok mérete is csökkenne, mivel azokat úgy kell kialakítani, hogy a kutyának ne legyen benne akkora mozgástere, hogy fékezés, elindulás, vagy egy esetleges baleset során a dobozban ezek hatására meg tudja magát sérteni.

Mindkét esetben a boxok alumíniumból és műanyagból készülnek. A padló műgyantás bevonatos rétegelt lemez, így könnyű tisztán tartani és fertőtleníteni. Oldalfalai műanyag-alumínium kombinált szerkezet, közepén műanyag, kivehető fallal elválasztva a két férőhely egymástól. Így garantálva egyszerre két kutya biztonságos szállítását.

Természetesen egyéni igények szerint megoldható, hogy egy nagy box és egy kisebb kerüljön kialakításra a gépjárműben, ennek árára azonban dolgozatom elkészülésekor nem kaptam pontos információt. Viszont ez a fajta kialakítás is olcsóbb lenne, mint a nagytestű kutyák számára kialakított dupla box.

10.3. Oltások, féregajtások, kezelések

Dolgozatom ezen részében konkrét összegeket nem tudtam megállapítani, csak átlagokkal tudtam számolni, mivel az állatorvosi költségek akár rendelőnként is eltérőek lehetnek. Mivel a szolgálati kutyák állatorvosi kezeléseire fordított kiadásokat általában a szolgálati helyen kell biztosítani, így pontos árakat nem lehetett meghatározni.

Dolgozatom sikerességének érdekében felkerestem Dr. Koska Hedvig Dórát, az Igazságügyi Minisztérium Állatvédelmi Cselekvési Terv Kidolgozásáért és Végreajtásáért Felelős Kormánybiztos Titkárságának szakmai vezetőjét, aki javasolta, hogy átlagárakkal számoljak, az előbbieken felsorolt okok miatt. A doktornő kérdésekre elmondta, hogy a veszettség elleni védőoltás ára rendelőnként eltérő lehet, azonban körülbelül 5.000-7.000.- Ft/oltás áron érdemes számolni. Ehhez bár nem kötelező, de erősen ajánlott a kombinált védőoltás beadatása, ez az alapimmunizálás után a veszettség elleni oltással együtt is beadható (együtt körülbelül 11.000-13.000.- Ft, külön csak a kombinált oltás 7.000-10.000.- Ft). A belső élősködők elleni kezelés jogszabály szerint évente egyszer kötelező – itt eltérőek az árak a készítményektől függően, kb. 100-500.- Ft/10kg.

A külső élősködők elleni kezelés jelenleg nem jogszabály által kötelezett, azonban érdemes védekezni a bolha, szúnyog, kullancs és légy ellen a különböző, külső élősködők által terjesztett betegségek megelőzése érdekében. Erre léteznek különböző készítmények, például

spot-on, tabletta, nyakörv. Amennyiben olyan készítményt választunk, mely minden, az előbbiekben felsorolt élősködők ellen véd, testtömegtől függően körülbelül 2.000-6.000 Ft-tal számolhatunk 4-6 heti ismétléssel. Bár a kutyatartók jellemzően abbahagyják a készítmények használatát az ősztél beköszöntével, érdemes kiemelni, hogy az enyhe télnek köszönhetően például a kullancsok is aktívak maradnak, így javasolt egész évben védekezni ellenük. Dr. Koska Hedvig Dóra által meghatározott belső élősködők elleni kezelésének költségeit a 9. táblázat : *Belső élősködők elleni kezelés költségei testtömeg szerint (saját szerkesztés)* foglalja össze. A táblázatban feltüntettem a dolgozatomban szereplő összes kutyafajtát, azok testtömegét (első érték a szukák standard testtömege, második érték a kanok standard testtömege), illetve a belső élősködők elleni kezelések árait, a doktornő által meghatározott legalacsonyabb, illetve a legmagasabb költséggel számolva. Tehát ha példának veszünk egy 30 kg testtömegű német juhászkutyát, akkor 100 forint/tabletta árral számolva, 300 forint lesz a költsége a belső élősködők elleni védekezésének, mivel 10 kg testtömegenként szükséges 1 darab tablettát adnunk. Ha ugyanennek a kutyának a drágább készítményt adjuk, ami 500 forint/tabletta, akkor ennek költsége 1500 forint lesz. Ebből megállapítható, hogy a kistestű kutyák számára szükséges belső élősködők elleni kezelésének összege alacsonyabb, mivel testtömegük kisebb, mint a nagytestű fajtáknak. A veszettség elleni védőoltás, illetve a kombinált oltás költségei nem függenek össze a mérettel és a testtömeggel, így azok díjai nem relevánsak a dolgozatom szempontjából.

10.4. Felszerelés

A 36/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás a Rendőrség Kutyás Szolgálati Szabályzatában konkrétan meg van határozva, hogy a kutyavezetőnek milyen vonatanyagot (azok a felszerelések, amelyek biztosítják, hogy a kutyavezető megfelelően elláthassa, képezhesse, alkalmazhassa a kutyáját) kell biztosítani. Ezeket a felszereléseket nem központilag, hanem megyei szinten szerzik be. Tapasztalataim alapján a vonatanyagok többsége a Bende, illetve a Dogtech márkából kerül megvételre, így a következőkben e márkák alapján kívánom összehasonlítani, hogy a kis-és nagytestű kutyák vonatanyaga mekkora költséggel jár a rendőrség számára. A jogszabály alapján tehát a vezetőnek szüksége van 1 db 1,6-1,8 méter hosszú, varrott, horgas karabinerrel ellátott bőr vezetőpórázra, 1 db 0,5-0,6 méter hosszú varrott, szintetikus anyagú rövid pórázra, 1 db , hegesztett vagy öntött karikával és pergőcsattal ellátott bőr nyakörve, amely legalább 3 cm széles, 1 db szöges nyakörvre, 2 db

zsinóros labdára, amelyek 7 cm átmérőjűek, 1 db furminator márkájú kefére, 2 db 2,8-4,5 liter közötti űrtartalmú rozsdamentes tálra. A kábítószer-kereső kutyavezetők esetében ezek az alapfelszerelések kiegészülnek még 2 db zsinóros labdával, amelyeknek átmérője 7 cm, illetve kutyacipővel. A robbanóanyag-kereső kutyavezető pedig jogosult továbbá 2 db zsinóros labdára, amelyeknek átmérője 7 cm.⁵⁹

Vonatanyag	Nagytestű kutya	Közepes- és kistestű kutya	Toy méretű kutya
Vezető póráz	11680.- forint	2885.- forint	1890.- forint
Rövid póráz	2150.- forint	nem szükséges	nem szükséges
Bőr nyakörv	8980.- forint	3460.- forint	1150.- forint
Szöges nyakörv	6485.- forint	nem szükséges	nem szükséges
2 + 2 db zsinóros labda	3840.- forint/db	3450.- forint/db	3450.- forint/db
Furminator kefe	14990.- forint	13790.- forint	13790.- forint
2 db tál	2990.- forint/db	1920.- forint/db	1520.- forint/db
Kutyacipő	6770.- forint	6270.- forint	5990.- forint
Összesítve	57885.- forint	31775.- forint	27790.- forint

8. táblázat : Vonatanyag költségének összehasonlítása (saját szerkesztés)

A fenti táblázatban összehasonlítottam a szükséges vonatanyagok költségeit, a fajták testmérete alapján. Olyan szempontok szerint helyeztem el a fajtákat a három méretcsoportba, mint nyak körméret, marmagasság, mancs körméret, illetve figyelembe vettem azt is, hogy adott fajta mekkora méretű labdát képes a szájába venni. Ebben az esetben nagytestű kutyák közé soroltam a németjuhászt, a malinoist, a labrador retrievert, a golden retrievert, a rottweilert, a dobermannt, az óriás schnauzert, az angol springer spánielt, a hannoveri vérebet, a magyar vizslát, a német vizslát, az airdale terriert. Közepes- és kistestű kutyák közé soroltam az angol cocker spánielt, a beaglet, a jack russel terriert, a foxterriert, a jagd terriert és a welsh terriert. Toy méretű fajták közé soroltam a yorkshire terriert, illetve a tacsót. A termékek árait a www.dogtech.hu, a www.bende.hu, illetve a www.zooplus.hu internetes

⁵⁹ 36/2020. (XII.23.) ORFK utasítás A Rendőrség kutyás szolgálati szabályzatáról, 2. melléklet

webáruházból nyertem ki 2024.01.23-án. Tapasztalataim alapján megfigyelhető, hogy a Dogtech és a Bende cégektől származnak a rendőrség állományában lévő munkakutyák felszerelése, azonban a kistestű és toy méretű kutyák esetében nem találtam ennél a két cégnél a kutyáknak megfelelő termékeket, így szükséges volt egy harmadik áruház bevonása.

Összeségében tehát kijelenthető, hogy a nagytestű kutyafajtákkal ellentétben a kistestűeknek költséghatékonyabb a vonatanyag összeállítása.

10.5. Szolgálati kutyák állománymegtartó ereje

Paul Scott az 1950-es évek elején kollégáival egy 13 éves kutatási program kivitelezésére kapott lehetőséget. Vizsgálni kívánták a szociális habitus örökléstani meghatározottságát. Scott a vizsgálat alanyául a patkány helyett a kutyát választotta. A *Genetics and the social behaviour of the dog* című műben, amely összefoglalja a kutatást, a szerzők leírták, hogy miért esett a választásuk a kutyára. A kutya, amely beilleszkedett az emberi társas közösségekbe, értékes modellt nyújt az emberi civilizációs történet szempontjából, mivel egyforma szelekciós változásoknak volt kitéve, mint az emberi faj.⁶⁰

Ez a vizsgálat volt az alapja az ELTE Etológia Tanszékén kutatóknak is. Az 1994-ben kezdődött kutyaetológiai vizsgálatok rávilágítottak arra, hogy az emberi társas viselkedés modelljének az a kutya tekinthető, amelyik ténylegesen emberi családi közegben nőtt fel. Ezáltal meg tudták figyelni a kutyák és a gyermekek viselkedése közötti párhuzamokat.⁶¹

A kutatók számtalan viselkedéstudományt felhasználásával vizsgálták a kutya-gazda párosok közötti kötődést, azonban az alvással kapcsolatos összefüggéseket nem tárták fel. Egészen 2022-ig, amikor az ELTE Etológia Tanszék kutatóinak tanulmányából kiderült, hogy az ismeretlen, új helyen, gazdájukkal alvó kutyák alvásmintázatát befolyásolja, hogy milyen a kapcsolatuk a gazdával. A tanulmányból kiderült, hogy a kutyák olyan kötődési mintát alakítanak ki gazdájukkal, amely az anya-gyermek kapcsolathoz hasonló. Továbbá megállapítást nyert, hogy minél jobban kötődik a kutya a gazdájához, annál hosszabb nála a mélyalvási fázis. Az alvás minősége pedig fontos szerepet játszik különféle folyamatokban, mint például az egyedfejlődés, tanulás, érzelemfeldolgozás.⁶² Ebből a kutatásból is

⁶⁰ Scott, John Paul – Fuller, John L. (1965) *Genetics and the Social Behaviour of the Dog.*, University of Chicago Press, Chicago

⁶¹ Miklósi Á. (2006.) *A kutya mint az emberi viselkedés modellje: múlt, jelen, jövő*, Magyar Tudomány, 51. (166.) évf. 2. szám, 130.p.

⁶² Cecília C., Vivien R., Anna K., Gácsi M. (2022.12.895.) *Attachment towards the Owner Is Associated with Spontaneous Sleep EEG Parameters in Family Dogs* <https://doi.org/10.3390/ani12070895> (letöltés ideje:

bizonyítható, hogy egy jól működő kutya-gazda kapcsolat több egy egyszerű „munkakapcsolatnál”. A fent említett kísérletben hétköznapi emberek vettek részt, családi kedvenceikkel. Viszont a rendőrségen szolgálatot teljesítő kutyák vezetőik számára nem csak házi kedvencek. Sok esetben a kutyavezető élete és testi épsége múlik négylábú társán. Dolgozatomban ezen részében azt feltételezem, hogy a fent említett okok miatt a szolgálati kutyáknak állománymegtartó ereje van.

A kutyavezető és kutyája rendszerint szoros kapcsolatot alakít ki egymással. Ez az érzelmi stabilitás hosszú távon pozitívan befolyásolhatja a fluktuációt a rendőrségen belül. Hiszen a kutyával kialakított érzelmi kapcsolat akár 8 évre (vagy amíg a szolgálati kutya „nyugdíjazása” meg nem történik) garantálhatja azt, hogy a kutyavezető a rendőrség állományában maradjon.

Az alapképzésben való részvételhez a kutyának el kell érnie az 1 éves kort, viszont az első minősítését meg kell szereznie legkésőbb 4 éves koráig.⁶³ Így ha például egy 1 éves német juhászkutyával kezdi meg a robbanóanyag-kereső alaptanfolyamot a kutyavezető, és ha semmilyen probléma nem adódik se a kutyával, se a vezetőjével, akkor 4 hónap után sikeres minősítő vizsga tehető. Ezt követően tételezzük fel, hogy a kutyának a szolgálati éve alatt nem keletkezik egészségügyi- sem más típusú problémája. A kutya 9 éves koráig szolgálatra alkalmas, ezt követően „nyugdíjazzák”. Tehát a példa alapján körülbelül 8 év szolgálatot látott el a kutya, amely idő alatt a vezetője is állományban maradt. Ahhoz, hogy ezt az időt kitöltsük, az első kutya szolgálatból való kivonását megelőző egy évben a kutyavezető számára biztosítani kell az utánpótlást. Ez kivitelezhető úgy, ha saját részre vásárol magának kölyköt, ha utánpótlás kutyák közül választ magának, vagy a Dunakeszin tartott kutyakiválasztási eljárás során sikerül a szolgálati helyének új kutyát vásárolni részére. Ezáltal megalapozhatjuk az újabb éveket, amely során a kutyavezető állományban marad. Ezt az időt növelhetjük, ha kábítószer- és robbanóanyag-kereső munkára kistestű kutyákat is alkalmazna a rendőrség.

A kutya átlagos életkora 10-12 év. Minimális az eltérés az átlagos várható élettartamban, mégis a kistestű kutyák élnek tovább. Ezt azonban számos tényező befolyásolhatja, például a fajta, genetika, testméret, életmód, egészségügyi állapot.⁶⁴ Ezáltal, hogy a kistestű kutyák élettartama magasabb lehet, mint nagytestű társaiké, a szolgálatban eltöltött éveik száma is növekedhet, így állománymegtartó ereje magasabb lehet a kistestű szolgálati kutyáknak.

2024.január 22.)

⁶³ Hajdú Tamás r.törzsszáslós, ROKK mesterkiképző, szóbeli közlés, 2024.

⁶⁴ Dr. Koska Hedvig Dóra, szóbeli közlés, 2024.

11. INTERJÚK

Dolgozatom sikerességének érdekében felkerestem a Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály kutyakiképzőit. Kiss Tamás rendőr törzssászlós urat, aki a robbanóanyag-kereső kutyákat és vezetőiket oktatja, 2011 óta. A teljes interjút az *1. Interjú* melléklet tartalmazza. Az oktató kérdéseimre elmondta, hogy a német juhászkutyát, a belga juhászt, és ezek keverékeit preferálja a robbanóanyag-kereső munka során. Ezek a fajták könnyen tarthatók és átadhatók. A kiválasztási eljárásan megfelelt 12 hónapos kutyák magas százalékban mutatnak folyamatosan fejlődő, kiegyensúlyozott magatartást. Ezért igen rövid idő alatt szakíránytól függően 3,5 – 6 hónap alatt alkalmazható szolgálati kutyát lehet képezni e fajtákból. Ez nem zárja ki, hogy más fajták is teljesíteni tudják a feltételeket, de arányait tekintve a német juhászkutya, a belga juhászkutya és keverékeik a legjellemzőbbek. A kiképző a kistestű fajták közül erre a szakterületre leginkább alkalmasnak a jack russel terriert, az angol cocker spánielt, és a foxterriert tartja. Továbbá közölte, hogy a kiválasztási eljárás során kis- és nagytestű kutyák tekintetében nem tesznek különbséget. Minden, a kiválasztási eljárásan megfelelt kutyának ugyanazokat a feladatokat kell végrehajtani ugyanazon elvárások mellett. Ezek mellett fontos megemlíteni a robbanóanyag-kereső munka során esetlegesen adódó, a kutya teljesítményét befolyásoló tényezőkre. Ilyen a kutya egészségi állapota, képzettségi szintje, hőmérséklet, páratartalom, fényviszonyok, légmozgás, szél. A keresett anyag típusa, mennyisége, rejtésének módja, a rejtekhely tulajdonságai, csomagolás módja, illetve fontos tényezők ezeken felül a helyszín jellemzői. Épület, terület, járművek sajátosságai, zavaró szagok, helyszínen található élőlények, illetve a saját erők az átvizsgálandó területen. Ezek a befolyásoló tényezők alapvetően ugyan úgy hathatnak a kis-és nagytestű kutyákra is. A keresőmunka során azonban a kistestű fajták a kisebb, szűkebb helyeken könnyebben mozognak. Viszont a kis- és közepes termetű fajták tartási körülményeire több figyelmet kell fordítani. Alkalmazásuk során a kutyavezető részéről több közreműködésre van szükség a kutya méretéhez képest magasabb a közepes méretű juhászkutya átlagos kutatási magassági szintjén történő kereséshez.

Azért, hogy átfogó képet kapjunk, felkerestem a Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály mesteroktatóját, Jánosi Veronika rendőr főtörzssászlós asszonyt. A főtörzssászlós kábítószer-kereső kutyák és vezetőik oktatásával foglalkozik. Elmondta, hogy az interjúkérdésekre a kábítószer-kereső kutya

vonatkozásában is ugyan azok a válaszok adhatók, mint a robbanóanyag-kereső kutyák tekintetében, ezt a 2. *Interjú* tartalmazza. Kiemelte, hogy kistestű kutyák közül a foxterriert, az angol cocker spánielt és a jack russel terriert tartja a legalkalmasabbnak, viszont fontosnak tartotta megjegyezni, hogy a kistestű kutyákhoz tapasztalt kutyavezető szükséges. Mivel ezek a fajták nehezebben átadhatók, a kutyavezető kezdeti hibáikra érzékenyebben reagálhatnak, mint például egy német- vagy belga juhászkutya.

Mindent összevetve megállapítható, hogy a kiképzők nem zárkoznak el a kistestű kutyák alkalmazásától a rendőrség kötelékén belül, viszont azt fontos megjegyezni, hogy ezekhez a fajtákhoz tapasztalt kutyavezető kell. Kiképzésük több figyelmet igényel, mint az eddig alkalmazott kutyaajták esetében, természetesen ez egyedenként változó lehet. A kiválasztási eljárás során nem tesznek különbséget kis-es nagytestű kutyák között, így ennek a folyamatnak az átdolgozására nincs szükség. Viszont figyelembe kell venni, hogy a kistestű kutyák számára, méretükből adódóan a magasabb rejtési helyeken való kutatás problémákat okozhat, így nagyobb mértékben lehetnek a kutyavezető segítségére utalva.

12. KONKLÚZIÓ

Dolgozatomban megállapítást nyert, hogy a munkakutyák már az ókorban is kiemelkedő szerepet töltöttek be az emberek életében. Ez a kapcsolat az idő előre haladtával csak még inkább elmélyült, és az emberben tudatosult az, hogy egy jól képzett, megbízható munkakutya hatalmas hasznára válik a vezetőjének, gazdájának. Kifejtettem, hogy a jelenleg hatályos jogszabály szerint, a rendőrség állományában milyen szolgálati kutyák kapnak helyet, az igénybevétel célja szerint, kiemelve, hogy dolgozatom szempontjából a kábítószer-és robbanóanyag-kereső kutyákra fektetek nagy hangsúlyt. Felsoroltam a magyar rendőrség kötelékében alkalmazható nagytestű kutya fajtákat, megemlítve azok FCI standard szerinti testtömegét, illetve marmagasságát. Mivel a későbbiekben ezek az adatok szükségesek voltak a számításaimhoz. Ezt követően kitértem a kistestű kutya fajtákra, melyek alkalmasak munkára, szintén testtömeg, illetve marmagasság megadásával. Külön fejezetben foglalkoztam a kábítószer- és robbanóanyag kereső kutyák képzésével, mivel az alkalmazott metodika fontos szerepet játszott az általam végzett kutatásom során. Saját tulajdonú, 3 éves, szuka, csivava fajtájú kutyámat ezzel az említett képzési metodikával készítettem fel. A rövid határidő alatt a kutya megtanulta, hogy aktív jelzésmóddal jelezzen. Fontos megemlítenem, hogy a fent említett kutya nem alkalmas munkára, jelzi a megtalált anyagot, amit megtanult. Azonban tart a magasságtól, mely alkalmatlanná teszi a rendőri munkára. A kísérletemmel azt bizonyítottam, hogy szinte bármely kutya képes megtanulni ezeket a feladatokat, viszont ha megfelelő kutyát választunk, akkor a rendőrség kötelékén belül sikeresen alkalmazhatjuk. Természetesen ehhez szükséges a megfelelő kutya, elegendő idő a képzésre, és a legfontosabb, hogy hozzáértő kiképző kezei alatt formálódjanak a kutyák és vezetőik, melyet a Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztályán biztosítanak. Fontosnak tartottam, hogy különböző országokból bemutassak néhány sikertörténetet, amikor kistestű szolgálati kutyákkal látnak el sikeresen rendőrségi feladatokat. Kiváltképp kábítószer-és robbanóanyag keresés szempontjából. Ezt követően bizonyítottam, hogy a kistestű szolgálati kutyák takarmányozása, szállítása, belső élősködők elleni kezeléseik gazdaságosabbak, mint nagytestű társaiké. Megállapítást nyert, hogy a kistestű kutyáknak kevesebb takarmányra van szükségük, mint a nagytestű fajtáknak. Szállításuk „Dogboxban” olcsóbban kivitelezhető, hiszen a kisebb szállító box kedvezőbb áron beszerezhető, mint az, amelyikben nagyobb testű szolgálati kutyát kell szállítani. Belső élősködők elleni védekezésük is gazdaságosabb, mivel ezeket a készítményeket testtömeg

szerint adják. Tehát minél kisebb a kutya súlya, annál kedvezőbb ez az évente egyszeri, jogszabály által kötelezően előírt kezelés. Felszereléseik a kistestű fajtáknak olcsóbbak, illetve megállapítást nyert, hogy több olyan eszközre nincs szükség, amely a nagytestű kutyáknak előírt. Ilyen például a könnyűvezető, vagy a szöges nyakörv. Ezt követően kitértem a szolgálati kutyák állománymegtartó erejére. Bizonyítottam, hogy a kistestű kutyák élettartama hosszabb, mint a nagytestű fajtáknak, így a szolgálatban eltöltött éveik száma is magasabb. Interjút készítettem a Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztály kiképzőivel, akik elmondták, hogy a kistestű fajták csak olyan kutyavezetőnek adhatók, akik tapasztalt kutyasok. Mivel ezek a fajták általában nem adhatók át, illetve a képzés kezdetén a kutyavezető hibáira érzékenyebben reagálhatnak, mint például egy német-vagy egy belga juhászkutya.

Mindent összevetve megállapítást nyert, hogy a kistestű szolgálati kutyák takarmányozása, szállítása, bizonyos kezeléseik és felszereléseik kedvezőbbek gazdasági szempontból, mint a nagytestű fajták esetében. Viszont elmondható, hogy tapasztalt kutyavezetőt igényelnek, és a képzésük során nagyobb figyelmet és szakértelmet igényelnek, mint egy német-illetve belga juhászkutya.

13. MELLÉKLETEK

Kutyafajta	Testtömeg FCI standard szerint (kg)	Belső élősködő elleni kezelés (100 ft/ tablettá)	Belső élősködő elleni kezelés (500 Ft/ tablettá)
Németjuhász	22-32	220-320	1100-1600
Malinois	20-25	200-250	1000-1250
Labrador retriever	27-32	270-320	1350-1600
Golden retriever	25-31,5	250-315	1250-1575
Rottweiler	42	420	2100
Dobermann	32-35	320-350	1600-1750
Óriás schnauzer	35-47	350-470	1750-2350
Angol cocker spániel	13-14,5	130-145	650-725
Angol springer spániel	20-24	200-240	1000-1200
Hannoveri véreb	25-35	250-350	1250-1750
Magyar vizsla	20-28	200-280	1000-1400
Német vizsla	25-32	250-320	1250-1600
Airdale terrier	22-23	220-230	1100-1150
Welsh terrier	9-9,5	90-95	450-475
Yorkshire terrier	3,2	32	160
Jack russel terrier	5-6	50-60	250-300
Beagle	8-10	80-100	400-500
Tacskó	6-9	60-90	300-450
Foxterrier	8,25	82,5	412,5
Jagd Terrier	7,5-10	75-100	375-500

9. táblázat : Belső élősködők elleni kezelés költségei testtömeg szerint (saját szerkesztés)

1. Interjú

Az interjú Kiss Tamás rendőr törzssászlós úrral készült, aki a Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztályán oktató. A robbanóanyag-kereső kutyákat és kutyavezetőit oktatja jelenleg.

1. Mióta dolgozik a rendőrség kötelékében?

2010. év óta dolgozom a rendőrség kötelékében.

2. Jelenleg milyen területen dolgozik a rendőrség kötelékén belül?

a Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztályán vagyok oktató

3. Mióta foglalkozik kutyákkal?

2011. év óta foglalkozom kutyákkal.

4. Milyen kutyás múltja van?

2011-től a rendőrségen elvégeztem a robbanóanyag-kereső, nyomkövető, kábítószer-kereső, szagazonosító szaktanfolyamokat. Jelenleg oktatóként dolgozok.

5. Milyen a jó robbanóanyag-kereső kutya? Milyen jellemzőkkel és tulajdonságokkal kell rendelkeznie, hogy alkalmas legyen a rendőri munkára?

A robbanóanyag kereső kutya feladata, hogy vezetője irányításával épületekben, járművekben, csomagok és rakományok között, valamint terepen robbanóanyagot keressen. Alapfeltétel hogy a kiválasztott kutya magabiztosan mozogjon minden körülmények között és még a hirtelen fellépő erős ingerhatásokra se ijedjen meg. Fontos hogy a kutya a keresési feladatokat önállóan, motiváltan, kitartóan, koncentráltan; szükség esetén a vezetője irányításával hajtsa végre.

6. Milyen fajtákat preferál a robbanóanyag -kereső kutyák képzésénél, és miért?

Német juhászkutya, belga juhászkutya, valamint ezek keverékeit. Mivel ezek a fajták könnyen tarthatók és átadhatók. A kiválasztási eljáráson megfelelt 12 hónapos kutyák magas százalékban mutatnak folyamatosan fejlődő kiegyensúlyozott magatartást. Ezért igen rövid idő alatt szakíránytól függően 3,5 – 6 hónap alatt alkalmazható szolgálati kutyát lehet képezni e fajtákból. Ez nem zárja ki, hogy más fajták is teljesíteni tudják a feltételeket, de arányait tekintve a német juhászkutya, a belga juhászkutya és keverékeik a legjellemzőbbek.

7. Milyen kis- és közepes termetű fajta lehet alkalmas a robbanóanyag -kereső munkára?

Jack russel terrier, foxterrier, angol cocker spániel.

8. Kiválasztási eljárás során milyen különbségek merülhetnek fel kis-és nagytestű kutya esetében?

Nem teszünk különbséget. Minden a kiválasztási eljáráson megfelelt kutyanak ugyanazokat a feladatokat kell végrehajtani ugyanazon elvárások mellett.

9. Milyen tényezők befolyásolhatják a kutya teljesítményét a robbanóanyag -kereső munka során?

A kutya egészségi állapota, képzettségi szintje.

Az időjárás szempontjából a hőmérséklet, páratartalom, légmozgás, szél, fényviszonyok.

A keresett anyag mennyisége, típusa, rejtésének módja, rejtekhely tulajdonságai (csomagolás).

Helyszín tekintetében az épület, terület, járművek sajátosságai, zavaró szagok, helyszínen található élőlények, saját erők az átvizsgálandó területen.

10. Ezek a tényezők máshogy hathatnak kis-és nagytestű kutyákra?

Alapvetően nem.

11. Milyen képzési különbségek merülhetnek fel kis-és közepes testű kutya képzése során, nagytestű társaikhoz képest?

A kis- és közepes termetű fajták tartási körülményeire több figyelmet kell fordítani.

Ezek a fajták nehezebben átadhatók. Kevésbé toleránsak a kutyaavezető kezdeti hibáira, ezért javasolt tapasztaltabb vagy a fajtát ismerő kutyaavezetőknek kiadni.

12. Milyen előnyökkel járhat a kis- és közepes termetű fajták alkalmazása a robbanóanyag -kereső munka során?

A szűkebb, kisebb helyeken könnyebben mozognak.

13. Milyen hátrányokkal járhat a kis- és közepes termetű fajták alkalmazása a robbanóanyag -kereső munka során?

A kis- és közepes termetű fajták tartási körülményeire több figyelmet kell fordítani. Alkalmazásuk során a kutyaavezető részéről több közreműködésre van szükség a kutya

méretéhez képest magasabb a közepes méretű juhászkutya átlagos kutatási magassági szintjén történő kereséshez.

2. Interjú

1. Mióta dolgozik a rendőrség kötelékében?

1993. év óta dolgozom a rendőrség kötelékében.

2. Jelenleg milyen területen dolgozik a rendőrség kötelékén belül?

A Dunakeszi Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztályán vagyok mesterkiképző.

3. Mióta foglalkozik kutyákkal?

1983. év óta foglalkozom kutyákkal.

4. Milyen kutyás múltja van?

1993-tól a rendőrségen elvégeztem a robbanóanyag-kereső, nyomkövető, kábítószer-kereső, szagazonosító szaktanfolyamokat. Jelenleg oktatóként dolgozok. Nyomkövető kutyával 2. helyezést, kábítószer-kereső kutyával háromszor első, egyszer második helyezést értem el az országos versenyeken..

A következő kérdésekre ugyan azok a válaszok adhatók, mint a robbanóanyag-kereső kutyák esetében.

5. Milyen a jó kábítószer-kereső kutya? Milyen jellemzőkkel és tulajdonságokkal kell rendelkeznie, hogy alkalmas legyen a rendőri munkára?

A kábítószer-kereső kutya feladata, hogy vezetője irányításával épületekben, járművekben, csomagok és rakományok között, valamint terepen kábítószert keressen. Alapfeltétel hogy a kiválasztott kutya magabiztosan mozogjon minden körülmények között és még a hirtelen fellépő erős ingerhatásokra se ijedjen meg. Fontos hogy a kutya a keresési feladatokat önállóan, motiváltan, kitartóan, koncentráltan; szükség esetén a vezetője irányításával hajtsa végre.

6. Milyen fajtákat preferál a kábítószer -kereső kutyák képzésénél, és miért?

Német juhászkutya, belga juhászkutya, valamint ezek keverékeit. Mivel ezek a fajták könnyen tarthatók és átadhatók. A kiválasztási eljáráson megfelelt 12 hónapos kutyák magas százalékban mutatnak folyamatosan fejlődő kiegyensúlyozott magatartást. Ezért igen rövid idő alatt szakiránytól függően 3,5 – 6 hónap alatt alkalmazható szolgálati kutyát lehet képezni e fajtákból. Ez nem zárja ki, hogy más fajták is teljesíteni tudják a feltételeket, de arányait tekintve a német juhászkutya, a belga juhászkutya és keverékeik a legjellemzőbbek.

7. Milyen kis- és közepes termetű fajta lehet alkalmas a kábítószer -kereső munkára?

Jack russel terrier, foxterrier, angol cocker spániel.

8. Kiválasztási eljárás során milyen különbségek merülhetnek fel kis-és nagytestű kutya esetében?

Nem teszünk különbséget. Minden a kiválasztási eljáráson megfelelt kutyának ugyanazokat a feladatokat kell végrehajtani ugyanazon elvárások mellett.

9. Milyen tényezők befolyásolhatják a kutyák teljesítményét a kábítószer –kereső munka során?

A kutya egészségi állapota, képzettségi szintje.

Az időjárás szempontjából a hőmérséklet, páratartalom, légmozgás, szél, fényviszonyok.

A keresett anyag mennyisége, típusa, rejtésének módja, rejtekhely tulajdonságai (csomagolás).

Helyszín tekintetében az épület, terület, járművek sajátosságai, zavaró szagok, helyszínen található élőlények, saját erők az átvizsgálandó területen.

10. Ezek a tényezők máshogy hathatnak kis-és nagytestű kutyákra?

Alapvetően nem.

11. Milyen képzési különbségek merülhetnek fel kis-és közepes testű kutyák képzése során, nagytestű társaikhoz képest?

A kis- és közepes termetű fajták tartási körülményeire több figyelmet kell fordítani.

Ezek a fajták nehezebben átadhatók. Kevésbé toleránsak a kutyavezető kezdeti hibáira, ezért javasolt tapasztaltabb vagy a fajtát ismerő kutyavezetőknek kiadni.

12. Milyen előnyökkel járhat a kis- és közepes termetű fajták alkalmazása a kábítószer-kereső munka során?

A szűkebb, kisebb helyeken könnyebben mozognak.

13. Milyen hátrányokkal járhat a kis- és közepes termetű fajták alkalmazása a kábítószer - kereső munka során?

A kis- és közepes termetű fajták tartási körülményeire több figyelmet kell fordítani. Alkalmazásuk során a kutyavezető részéről több közreműködésre van szükség a kutya méretéhez képest magasabb a közepes méretű juhászkutya átlagos kutatási magassági szintjén történő kereséshez.

14. IRODALOMJEGYZÉK

- [1] 36/2020. (XII.23.) ORFK utasítás A Rendőrség kutyás szolgálati szabályzatáról
- [2] A magyar detektív (1934.) 9. évfolyam, 9. szám
- [3] A.S.Ullas (2022. szeptember 15) *Bomb-sniffing Jack Russell Terriers to give added teeth to Kerala Police*,
<https://www.onmanorama.com/content/mm/en/kerala/top-news/2022/09/15/five-jack-russel-terriers-to-join-k-9-squad.html> (letöltés ideje: 2024.01.21.)
- [4] Az ujság (1934. június) 10. évfolyam, 135. szám
- [5] *Barát, segítőtárs, élelem: Kutyák az ókori Görögországban* (2023.január) Múlt-kor történelmi magazin
- [6] Bethaney P. (2022.január 26.) *We are the mighty*
<https://www.military.com/history/2022/01/26/during-wwii-family-dogs-went-serve-war.html>
(letöltés ideje:2023.12.11.)
- [7] Blythe H. (2001.) *Dogs at war : true stories of canine courage under fire*, Andre Deutsch, London
- [8] Cecília C., Vivien R., Anna K., Gácsi M. (2022.12.895.) *Attachment towards the Owner Is Associated with Spontaneous Sleep EEG Parameters in Family Dogs*
<https://doi.org/10.3390/ani12070895> (letöltés ideje: 2024.január 22.)
- [9] Clare F. (2022.augusztus 15.) *Rip the Terrier-Mix Rescued Over 100 People During The Blitz* , War History Online, <https://www.warhistoryonline.com/world-war-ii/rip-wwii-the-blitz.html>
- [10] Dr. Janza F., Koskovics I., Kovács R., Dr. Kováts Zs., Matlag F., Suszter F., Dr. Szilágyi Z., Dr-*. Szinák J.,(2000.) *A kutyakiképzés alapjai*, ORFK Kutyavezető-képző iskola
- [11] Dr. Szilágyi Z., Matlag F., Kovács G., Koskovics I., Dr. Sós I., Zupka S., Dr. Kertész P., Dr. Veress T. (1999) *A kábítószer-kereső kutya*, ORFK Kutyavezető-képző iskola, 38-39.p.
- [12] Eva-M.K. (2004) *Elektra Kutyakalauz 388, az FCI által elismert, és 100 egyéb kutyafajtához*, Elektra kiadóház
- [13] Frigyer László: A szolgálati kutyák és vezetőik képzésének, továbbképzésének szabályozása, a fejlesztés szükséges irányai a büntetés-végrehajtásnál. Börtönügyi Szemle, 2009/1. 31-44. o

- [14] Frigyer László – Lelovics Pál – Dr. Nyitrai Endre: A szolgálati kutyákkal kapcsolatos egyetemi oktatás alakulása és jelentősége a tisztképzésben, Európai Jogi Közlemények 2021. 1. szám 49.o.
- [15] Frigyer László: Felelősség vagy többletfelelősség keletkezik a szolgálati kutyák alkalmazásával okozott kár kapcsán? Magyar Jog, 2023/7-8., 453-458. o.
- [16] Joshua J. M. (2017) *Dogs in Ancient Egypt* [Dogs in Ancient Egypt - World History Encyclopedia](#) (letöltés ideje: 2023.12.11.)
- [17] Kutyák az első világháborúban (2015. május) Múlt-kor történelmi magazin
- [18] M1 híradó (2021. október 16. 15:37 óra) *Bemutatjuk Legót, az ország legkisebb drogkereső kutyáját*, <https://hirado.hu/belfold/cikk/2021/10/16/bemutatjuk-legot-az-orszag-legkisebb-drogkereso-kutyajat> (letöltés ideje: 2024.01.29.)
- [19] Mark G. (2021. április 17) *Retired Ohio sheriff and tiny K-9 partner die the same day*, <https://apnews.com/article/lifestyle-oddities-general-news-ohio-f6f5f715231d7928e4f652a3cd46e9ec> (letöltés ideje: 2023.12.30.)
- [20] Miklósi Á. (2006.) A kutya mint az emberi viselkedés modellje: múlt, jelen, jövő, Magyar Tudomány, 51. (166.) évf. 2. szám
- [21] Most successful police dog, Guinness World Records <https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/70521-most-successful-police-dog> (letöltés ideje: 2023.11.25.)
- [22] Phil C. (2022. május 7.) *EXCLUSIVE: SAS recruits 'loyal' Jack Russell pooches in fight against global terrorism*, <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/sas-recruits-loyal-jack-russell-26901789> (letöltés ideje: 2024.01.21.)
- [23] Reiter L. (2012. február) A fajtatenyésztés története: Munkakutyák, A Kutya magazin
- [24] Sári V. (2016. május 18) *Még a dilert is lenyűgözte Európa legcukibb drogkereső kutyája, József*, <https://nlc.hu/ezvan/20160518/jozsef-kabitoszer-kereso-kutya/amp/> (letöltés ideje: 2024.01.21.)
- [25] Scott, John Paul – Fuller, John L. (1965) *Genetics and the Social Behaviour of the Dog*, University of Chicago Press, Chicago
- [26] *Szolgálnak és édesek* (2023. szeptember 7.) Zsaru magazin, <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin/szolgálnak-es-edesek#3> (letöltés ideje: 2024.01.21.)
- [27] *Who was sergeant Stubby?* (2021. október 29) BBC, <https://www.military.com/history/2022/01/26/during-wwii-family-dogs-went-serve-war.html> (letöltés ideje: 2023.12.11.)

[28] William A. W. (2017.) Yorkie Doodle Dandy: A Memoir, Smoky War Dog, LLC, Kindle edition

15. ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat : Analitikai összetevők (saját szerkesztés).....	29
2. táblázat : Ellátmány összege nagytestű szolgálati kutyák számára (saját szerkesztés).....	31
3. táblázat : Ellátmány összege kistestű szolgálati kutyák számára (saját szerkesztés).....	31
4. táblázat : Kábítószer-és robbanóanyag-kereső kutyák ellátmányára fordított normatív költség 2023.december.....	32
5. táblázat : Etetési útmutató 20 kg Top Farmina táphoz (saját szerkesztés).....	33
6. táblázat : Etetési útmutató 20 kg SUSA Hi Energie táphoz (saját szerkesztés).....	34
7. táblázat : Analitikai összetevők összehasonlítása (saját szerkesztés).....	35
8. táblázat : Vonatanyag költségének összehasonlítása (saját szerkesztés).....	38
9. táblázat : Belső élősködők elleni kezelés költségei testtömeg szerint (saját szerkesztés)....	46